PRZEGLĄD PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY

Z DODATKIEM GAZETA GIEŁDOWA I LOSOWAŃ

CZASOPISMO, POŚWIĘCONE SPRAWOM PRZEMYSŁU, HANDLU I FINANSÓW.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTR. ZŁOTA 5. — TEL. 57-30 i 195-03. Konto w P.K.O. Nr 1465 i 2450.

WYCHODZI DWA RAZY NA MIESIĄC. WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 1921.

REDAKTOR PRZYJMUJE WE WTORKI I SOBOTY OD 6 — 7. RĘKOPISÓW NIE ZWRACA SIĘ.

Nareszcie!

Nareszcie, choć dopiero wówczas, gdy marka polska osiągnęła zagranicą niemal bezwartościowość, mógł przedstawiciel rządu wystąpić w Sejmie z żądaniem, aby nie szli do więzienia i nie płacili grzywien ci, którzy bez przymusu, z własnej woli pragną w Wolnej Polsce pracować o dwie godziny dłużej po nad normę przewidzianą przez ustawę z d. 18 grudnia 1919 r.

Nareszcie, choć dopiero wówczas, gdy markę polską notują w Zurychu 0,07 mogły się rozledz słowa w obronie wolności pracy i to w tym gmachu, gdzie przed niespełna dwoma laty wolność tą skrępowano groźbą więzienia i grzywien.

Nareszcie, choć dopiero po upływie tak długiego czasu, nastąpi może przesilenie w tym tyfusie powojennym, trawiącym nasz organizm gospodarczy, w tej strasznej niemocy, podsycanej doktrynerstwem lekarzy albo wprost nadsyłanych przez wrogich nam sąsiadów ze wschodu i z zachodu, albo bezwiednie działających na ich korzyść.

Nareszcie, choć wycieńczeni do cna, staniemy przy warsztatach nie dla walki, nie dla podsycania nienawiści klasowej, nie dla wymiany frazesów teoretycznych, nie dla szerzenia haseł, zapewniających byt wygodny prowodyrom, lecz dla tej jedynej naszej wybawicielki — pracy zwycięzkiej!

Nareszcie! Witaj nam wolna w Wolnej Polsce — praco!

Nowy minister Skarbu i jego program.

Pan minister Michalski ujawnił w swej deklaracji sejmowej, iż pod niejednym zasadniczym względem zrywa radykalnie z tradycją, lub powiedzmy raczej, nałogiem, panującym dotychczas w świeżo objętym przezeń resorcie.

Jest to zjawisko nad wyraz pocieszające, tradycja bowiem tam, była istotnie zgubna.

Przedewszystkiem więc, p. minister nie pociesza, nie uspokaja zatrwożonej opinji zdawkowemi obietnicami, ale, przeciwnie, z męską odwagą wypowiada przekonanie, iż sytuacja finansowa Państwa jest poprostu groźna.

Nie usypiając czujności ogółu co do grożącego niebezpieczeństwa, p. minister potrafił jednak przemówić do społecznego sumienia argumentem najbardziej trafiającym do naszej zbiorowej świadomości.

Takim właśnie z jednej strony alarmem na trwogę, z drugiej zaś — pobudką do wspólnego czynu, było powołanie się na analogję położenia, w jakiem się kraj znalazł obecnie z wypadkami zeszłorocznemi, kiedy wszelkie przeciwności, mnożące się dokoła nas, jednym zgodnym wysiłkiem naród pokonał.

P. minister Michalski nie szczędzi gorzkich słów prawdy temu gremium, przed którem przemawia.

„Sejm suwerenny od czasu swojego powstania nie uchwalił ani jednego budżetu i nie przeprowadził ani jednej duskusji budżetowej, gospodarujemy więc nielegalnie, nie oparci o żadne prawne podstawy".

Ale nie na jedną tylko stronę zwala winę p. minister.

„Preliminarze budżetowe wszystkie były wysokiemu Sejmowi przedkładane dotychczas zapóźno, niektóre i przy końcu roku gospodarczego.

Operujemy fikcjami, wiemy tylko na podstawie oficjalnego źródła, to jest publikacji P. K. K. P., ile wynosi faktyczny, powiedziałbym, deficyt Kasowy Skarbu Państwa"...

I dalej:

„Niestałość pieniądza utrudnia niesłychanie pracę gospodarczą, zwłaszcza przemysłową. Coraz bardziej ten stan rzeczy izoluje nas od zagranicy. Przemysł groźnym głosem woła o kredyt, banki są coraz bardziej puste, grozi brak środków obrotowych, w konsekwencji widmo zamknięcia wielu fabryk i bezrobocie stoi przed nami".

Dotychczas ze słów p. ministra wysnuwaliśmy wnioski co do jego programu pośrednio, z jakich złych stron naszej sytuacji zdaje sobie przedewszystkiem sprawę, czego zatem sam będzie unikał na przyszłość.

Tu następują dwa zupełnie definitywne oświadczenia: 1), nie doradzam (w obecnej fazie) tworzenia nowych przedsiębiorstw; 2) instytucje bankowe i zakłady przemysłowe tu z tego miejsca informuję, aby jak najoględniej gospodarowały.

Dalej czytamy bardzo ciekawe credo p. ministra, iż skarbowość nie jest czemś oderwanem, lecz integralną częścią organizmu państwowego, związane jaknajistotniej z innemi czynnikami, jako to: administracją, podnoszeniem produkcji (pracę o 2 godziny dłuższą, niż dotychczas), reforma rolna. Co do tej ostatniej, p. minister domagać się będzie, by plan parcelacji obejmował z góry wykaz majątków, które w najbliższym czasie uledz mają parcelacji.

Tym sposobem wprowadzi się większą pewność kontynuowania wytwórczej pracy na roli.

Tu następuje druga część mowy, najbardziej fachowa; 1) o redukcji wydatków i jej środkach: Zgodnie z ustawą saską i praktyką angielską p. Michalski żąda dla ministra Skarbu prawa założenia bezwzględnego veta, w odniesieniu do wszystkich wydatków żądanych przez którykolwiek z resortów. 2) Wprowadzenie waluty nowej można przeprowadzić dopiero wtedy, gdy poprawią się zasadniczo warunki gospodarcze, administracyjne i skarbowe.

Ale przygotowania zacząć się muszą natychmiast. Bank biletowy uruchomiony zostanie w postaci spółki akcyjnej przy pomocy własnych i obcych kapitałów.

Rząd na drogę stemplowania marki polskiej nie wstąpi.

P. minister wyraża nadzieję, iż z końcem tego roku zaprzestanie druku marek i nie skorzysta całkowicie z upoważnienia do dalszej emisji biletów bankowych.

Ostatniemi punktami programu są: pokrycie części deficytów Państwa; podatki pośrednie, oraz rozbudowa Rady finansowej, na wzór węgierskiego senatu finansowego.

P. min. kończy wezwaniem, aby w rządzeniu Polską ustała wreszcie wszelka improwizacja.

Tyle, co do przemówienia Sejmowego.

Jednym z pierwszych kroków urzędowych p. ministra było zapoznanie się z personelem urzędniczym resortu przy ulicy Rymarskiej.

Zwracając się do swych współpracowników, p. minister zapowiedział, iż stosowane dotychczas mnożniki drożyźniane uważa za paljatyw przy poprawie bytu urzędniczego. Urzędnik musi być opłacany tak, aby mógł pracować spokojnie i owocnie.

I tu więc, jak widzimy, p. Michalski zerwał radykalnie z dotychczasową rutyną.

Gospodarcze przyczyny przesilenia rządowego.

Każdy rząd parlamentarny ustępuje z chwilą, gdy nie posiada już zaufania parlamentu. Czyż rząd p. Witosa nie posiadał zaufania rzekomej czy też faktycznej większości Sejmu? Nie, on to zaufanie posiadał. Nie mógł nie posiadać zaufania Rząd, który wstawiał do budżetu państwa miljardowe kwoty na odbudowę gospodarstw zwłaszcza włościańskich, który oddawał na parcelację państwowe majątki ziemskie i rzucał miljardy marek na przeprowadzenie reformy rolnej, który zaprowadził upragniony wolny handel ziemiopłodami oraz dał miljonowe kredyty na organizowanie tego handlu, i t. d. A jednak Rząd ustąpił. Przyczyny były inne.

Deficyt w budżecie państwa wynosi siedemdziesiąt kilka miljardów marek. Rząd nie mógł otrzymać wydatniejszej pożyczki wewnętrznej ani zagranicznej, nie mógł również wyzyskać zasobnego źródła dochodu w formie podatków rolnych, natomiast zmuszony był drukować banknoty, czyniąc w ten sposób beznadziejną sytuację finansową państwa. Wprowadzenie wolnego handlu spotęgowało trudności gospodarcze kraju, zaś mowa Wicemarszałka Osieckiego podczas debaty nad budżetem w lipcu r. b. przekonała Rząd, że najzasobniejsze dzisiaj źródło dochodu: podatki rolne — jest dla niego niedostępne, że nadal może się posługiwać prasą drukarską. Jednem słowem Rząd nie miał zaufania do Sejmu a zwłaszcza do stronnictw rządowych, więc musiał ustąpić. A więc istotną przyczyną przesilenia, niezrozumiałą dla niewtajemniczonych w zakulisowe intrygi Sejmu, był bojkot Rządu przez stronnictwa rządowe, które posiadały zaufanie do tego Rządu. Twierdzenie to może się wydać paradoksalnem, lecz tak wygląda paradoks w Polsce.

Najlepszym dowodem słuszności naszego twierdzenia jest stosunek obecnego premjera do Sejmu, premjera, który, będąc z całym uznaniem dla parlamentaryzmu, zażądał utworzenia Rady finansowej, mającej prawo nakładania podatków. Podobne żądanie jest niezgodne z konstytucją, lecz równocześnie świadczy, że nie można sterować nawą Państwa przy obecnym Sejmie, który prowadzi kraj do upadku.

M. J.

Targi Wschodnie we Lwowie.

Wrażenia i uwagi.

Pomimo rozpaczliwego stanu, w jakim znajduje się Skarb Państwa, życie gospodarcze kraju ma tendencję do szybkiego rozwoju. Przejawem tej inicjatywy i energji gospodarczej, jaką posiadamy, są przeglądy naszych sił wytwórczych, urządzane w kraju w postaci Targów. Drugi z kolei Targ, zwany Targami Wschodniemi, miał szczególne dla nas znaczenie zarówno ze względu na miejsce, w którym się odbywał — we Lwowie, ośrodku handlu ze Wschodem i Zachodem, jak i ze względu na chwilę, na którą przypadł, mianowicie: okres największego upadku finansowego, kiedy zły stan naszej waluty wydawać się mógł zagranicą zapowiedzią wielkiej katastrofy gospodarczej. W takiej chwili urządzenie Targów Wschodnich było zarówno dla nas, jak dla zagranicy egzaminem z naszych możliwości ekonomicznych. Egzamin ten wypadł dla nas jaknajlepiej, i słusznie jedno z pism codziennych wyraziło żal, że Targów Wschodnich nie zwiedził Lloyd George, nauczyłby się bowiem wtedy liczyć z nami.

Sama wystawa sprawia wrażenie imponujące. Na przestrzeni 19 tysięcy metrów kwadratowych wyrosło w ciągu krótkiego czasu małe piękne miasteczko, liczące trzydzieści kilka budynków, bocznicę kolejową, pocztę, telegraf i telefon, kantory bankierskie, restauracje, cukiernie i t. d. W tych trzydziestu kilku pawilonach mieści się reprezentowany na Targach przemysł polski, podzielony na 25 grup.

Lwią część wystawy stanowią artykuły polskie — około 80%; reszta przypada na Czechosłowację, Austrję, Francję i Węgry.

Francja reprezentowana jest głównie przez firmy chemiczno-kosmetyczne, natomiast sama interesuje się naszemi wyrobami drzewnemi i kilimami.

Czesi wystawili maszyny, artykuły rolnicze, chemiczno-kosmetyczne, wyroby emaljowane, szewckie, koronkarskie, sami interesują się na-

szemi produktami rolnemi (sianem, ziemiopłodami), naftą i jej przetworami, wyrobami z drzewa, skórami; wyrazili też zgodę na importowanie z Polski maszyn do obróbki drzewa, które dotychczas sprowadzali z Niemiec.

Węgry i Austrja wystawiły wyroby srebrne i platerowane, hafty, wyroby ręczne; Gdańsk — wyroby bursztynowe, laski.

W przemyśle polskim najpoważniej reprezentowane są nasze artykuły eksportowe, mianowicie: wyroby włókiennicze, metalowe, przetwory naftowe i artykuły drzewne; z pozostałych — przemysł chemiczny, zabawki, kilimy.

Przemysł włókienniczy, dla którego rynek Wschodni jest przyrodzonym terenem zbytu, który powstał i rozwijał się głównie dzięki temu rynkowi — liczył na to, że na Targach nastąpi bezpośrednie zetknięcie się z przedstawicielami Wschodu i zrobione będą pierwsze kroki do nawiązania kontaktu handlowego. To też ilością i jakością eksponatów przemysł włókienniczy zaćmił wszystkie inne. Najpotężniej reprezentowane są okręg Łódzki i Bielsk. Sukna i wyroby wełniane wystawiły następujące firmy z Łodzi: Barciński, Bennich, Eisert, Finster, Hirszberg i Birnbaum, Landau, Piotrkowska Manufaktura, Restel i Królewski, Spółka Akcyjna „Tkanina". Z Bielska: Breitbart, Gisch, Frenkel, Goldberg, Gross, Jankowski, Jaworek, Kramer, Strzygowski, Zipper i inni.

Płótna i materje bawełniane: z Łodzi: Geyer, Kröning, Lange, Scheibler, Grohman, Widzewska Manuf.; z Bielska Landesman i Kornhaber, Rabinowicz; dalej — Kindler w Pabjanicach, Rakszawa we Lwowie, Schlocsserowskie Towarzystwo w Ozorkowie, „Zawiercie" i inni.

Z wyrobami jutowemi wystąpiła firma „Stradom" z Częstochowy; z filcami — Landau z Łodzi; plusze reprezentuje Finster z Łodzi; wyroby powroźnicze — Bracia Deutsch z Bielska; koronki i firanki — Łódzka fabryka Geyera.

Przemysł włókienniczy, pomimo zupełnego zniszczenia jakiemu uległ podczas okupacji, szybko się uruchomił i obecna produkcja — po pokryciu zapotrzebowania wewnętrznego — może eksportować znaczne ilości; zawarte już zostały duże tranzakcje z kupcami rumuńskimi, węgierskimi i rosyjskimi.

Prawie wszystkie poważniejsze firmy metalowe wzięły udział w Targach Wschodnich. Stwierdzono, iż wszystkie fabryki maszyn i narzędzi rolniczych pracują nader intensywnie, w większości na trzy zmiany, to znaczy bez przerwy, i że nie są w możności sprostać zamówieniom. Z większych firm miały swoje eksponaty: „Rudzki", „Ortwein i Karasiński", „Rohn, Zieliński i S-ka" fabr. maszyn i narzędzi rolniczych, M. Wolski (Lublin), fabr. narzędzi rolniczych J. Zawadzki i S-ka (Warszawa), „Kraj" (Kutno), Zjednoczenie Polskich fabryk maszyn i narzędzi rolniczych (Lublin), Lilpop, Rau i Loewenstein (Warszawa), „Syndykat Rolniczy Warszawski", Starachowice, John z Łodzi, Bronikowski, Grodzki i Wasilewski, L. Borkowski. Z firm Wielkopolskich szczególną uwagę zwracały okazy firmy H. Cegielski w Poznaniu, A. Ventzki w Grudziądzu, C. Blumwe i Syn w Bydgoszczy; z Małopolskich — Zieleniewski, Bracia Biskupscy, Sp. Akc. „Ihig", „Zychlin" i wiele innych.

Z nowości w dziale maszyn rolniczych największą sensację budzi mały pług motorowy, który nie wymaga specjalnej obsługi technicznej i zużywa mało materjału popędowego; jest to idealna maszyna dla małych gospodarstw rolnych, wystawiła go fabryka „Dreiringwerke" w Wiedniu (centrala dla Polski w Warszawie).

Duże zainteresowanie budzi na Targach przemysł naftowy. W pawilonie „Nafta" znajdujemy wiele b. cennych wykresów map i modeli, okazy parafiny, wosku, smarów i t. d. Wystawcami w pawilonie „Nafta" są głównie „Związek Polskich Przemysłowców Naftowych we Lwowie", „Państwowa fabryka olejów mineralnych w Drohobyczu", „Koncern Naftowy", „Premier", „Tustanowice", „Państwowe Gazociągi w Jaśle", „Metan", „Tepege" i inne.

Przemysł drzewny — jeden z ważniejszych naszych przemysłów eksportowych, obejmuje na Targach urządzenia mieszkaniowe, meble, wyroby koszykarskie, półfabrykaty drzewne. Najpoważniej wystąpiły firmy „Oikos", Tow. Przem. Leśne w Warszawie (tartaki, parkietarnie, forniery) „Strug", „Polski Przemysł Drzewny w Zakopanem (urządzenia pokojów) „Ludpol" i inne.

Przemysł chemiczny przed wojną słabo był rozwinięty na ziemiach polskich, głównie wskutek wrogiej nam polityki gospodarczej państw zaborczych. Obecnie przemysł chemiczny ożywia się, i na Targach wystąpił z wieloma eksponatami. Reprezentowane są „Polski Przemysł Chem. w Łodzi", „Polska Nafta"' „Fornarina", „Fr. Puls", „Tlen", „Motor", „Klawe" i t. d. Ogólną uwagę zwracają eksponaty „Warsz. Tow. Handlu Towarami Aptecznemi, dawn. Zjedn. Aptek. i L. Spiess i Syn". Firma ta jedna z najstarszych w kraju, dąży do stworzenia rodzimego przemysłu farmaceutycznego, oprócz specyfików lekarskich wyrabianych w laboratorjach własnych, które zatrudniają wielu lekarzy i chemików, firma wystawiła środki organo-terapeutyczne, stanowiące postęp w nowoczesnym lecznictwie.

Nadzwyczaj barwny jest dział zabawkarski który wskazuje jak silnie rozwinęła się ta gałąź przemysłu w krótkim okresie naszej wol-

ności politycznej. Na szczególną uwagę zasługują eksponaty firmy „Ludpol“ w Warszawie, największej w Polsce pracowni wyrobów zabawkarskich w stylu ludowym o poziomie wysoce artystycznym. Dalej, „Wytwórnia zabawek w Kulikach“ wystawiła śliczne mebelki dla lalek i dzieci w stylu zakopiańskim. Firma Adama Szrajera z Kalisza, założona w r. 1884, dała przepiękne typy lalek różnego gatunku, oraz t. zw. zwierzęta miękkie, czyli wypychane.

W dziale nasion na pierwszym miejscu postawić należy spółkę akc. połączonych krajowych hodowli nasion selekcyjnych „Granum“ w Warszawie, posiadające stacje doświadczalne i hodowle w Wilanowie, Szczeglinie, Łysobrowicach; dalej H. Buszczyński i S-wie w Warszawie, Syndykat Rolniczy w Krakowie i inne.

Nawozy sztuczne wystawiły na Targach — Lwowski Bank Rolniczy, Przem. Chem. w Polsce, Spółka Akcyjna eksploatacji soli potasowych.

Niepodobna szczegółowo wymieniać wszystkich gałęzi przemysłu tak bogato reprezentowanych na Targach. Zaznaczyć należy, że we wszystkich gałęziach przemysłu czynione są b. duże obroty jakkolwiek ze strony wystawców ujawnia się tendencja niesprzedawania ze względu na wzrost walut obcych.

Targi Wschodnie wykazały niezwykłą żywotność gospodarczą Polski; pokazały nietylko zagranicy, lecz i nam samym czym Polska być może. Do tematu tego powrócimy jeszcze.

Alfa.

Poseł A. Wierzbicki o naszych stosunkach gospodarczych.

— Czy szanowny pan poseł zechciałby udzielić mi wywiadu na temat naszych stosunków gospodarczych?

— Nie.

Uważam bowiem chwilę obecną za zupełnie do tego nieodpowiednią.

Bo proszę pana dopóki panować będą u nas tego rodzaju stosunki sejmowe, jak obecnie, niema mowy o sanacji naszej gospodarki państwowej.

— A prace komisji Skarbowo-Budżetowej?

— Wydajemy komunikaty, a zresztą według konstytucji prezes tej komisji załatwia to, co inne czynniki łaskawie wrzucą mu do kosza, sam zaś żadnej niema inicjatywy, tak, że o pracach komisji wolałbym nie mówić.

— A jakież zdanie pana posła, jeśli spytać wolno, o całokształcie naszej polityki.

— Dopóki nie uzdrowimy naszych stosunków wewnętrznych, dopóki nie stworzymy nowego ugrupowania się stronnictw, to na nic wszystkie ankiety i wywiady, na nic gadanina z zakresu gospodarki wewnętrznej.

Wszystko co się obecnie u nas dzieje to jedno wielkie tłuczenie w moździeżu.

I to zamiast wywiadu niech pan napisze!

Tak oryginalnego interwiewu nikt dotychczas prawie nie udzielił; lapidarność w określeniu tego, co się dzieje u nas, została przez p. posła Wierzbickiego doprowadzona do szczytu.

— Przelewanie z próżnego w puste.

J. M.

Zadania Handlu wobec potrzeb organizacyjnych kupiectwa polskiego.

Dokonywuje się w handlu ewolucja, na którą kupiectwo polskie winno zwrócić szczególną uwagę: oto powszechnie objawia się tendencja i wzrastająca konieczność zbliżenia konsumenta z producentem i uniknięcia w ten sposób zbędnego pośrednictwa. Interesy konsumenta stają się problemem społecznym a jego ochrona szczególną troską rządów prawie wszystkich państw. Ewolucja ta wskazuje na interes narodowy, państwowy i socjalny w ograniczeniu rozmiarów pośredniczącej roli handlu i w skierowaniu zbędnych pośredników do innej pracy twórczej.

W przesłankach tych właśnie interesów tkwi pragnienie ulepszenia narodowego gospodarstwa i potrzeba większej sprawności w pracy i taka dewiza istotnie nie jest wrogą handlowi, gdyż zawiera w sobie elementy walki, wypowiedzianej rutynie i przyzwyczajeniu, które są największemi wrogami naturalnego rozwoju handlu.

W sferze finansów wzajemne przyciąganie kapitałów i ich kooperacja stanowi siłę kapitału. Kapitał drobny w rozproszeniu niewiele wart, zaś kapitały drobne, zgromadzone i zrzeszone stanowią potęgę przykładem której jest Francja. Jeśli swoboda pracy jest jeszcze zawsze fan-

tomem nie tylko u nas w kraju, to swoboda pracy kapitałów jakie reprezentuje towar jest możliwą i do urzeczywistnienia.

Handel detaliczny musi się u nas w Polsce liczyć z rozwojem handlu hurtowego. Przestajemy być narodem kupców małych, horyzonty których zamknięte były w sferze interesów mniej niż kontynentalnych. Idziemy wielkimi krokami do handlu zamorskiego, międzynarodowego i światowego i nie wolno nam jest dokonywującej się na oczach naszych przemiany nie widzieć.

Mechanizm wielkiego handlu nie będzie złamany dla metod i przyzwyczajeń handlu detalicznego, podobnie jak niepołamano ciągle na nowo konstruowanych i ulepszanych maszyn wielkiego przemysłu dla narzędzi drobnego rzemiosła. Jedno bowiem drugiego nie wyklucza, przeciwnie, jedno na drugie wywiera dominujący wpływ.

Kooperacja siły jest tedy szczególnie doniosłą dla handlu detalicznego, którego interesa wspólne domagają się pewnego zcentralizowania wobec władz, wobec sejmu i społeczeństwa, wobec zagadnień ekonomicznych chwili, wysuwających na pierwsze miejsce potrzebę zrealizowania zakupu. Jako prekursorzy naszego indywidualnego handlu powstają organizacje handlu detalicznego, jak stowarzyszenia spółdzielcze, bazary i domy towarowe, centrale hurtowe z własnymi filjami detalicznymi, sejmiki i t. p. z którymi przeciętny detalista poważnie musi się liczyć. Nasz handel detaliczny obumiera, choćby dlatego, iż kupiec detalista, który ma w majątku miljon mk. p., nie może się uważać za miljonera. Największym też jego nieszczęściem jest brak zmysłu organizowania się, apatja i bierność. Mamy trzy rodzaje handlu detalicznego, drobne kupiectwo, średni handel detaliczny i wielki handel detaliczny, nieraz połączony z mniejszym lub większym przemysłem i niestety należy zauważyć, że w granicach tych ewolucyjnych linji, które różniczkują rozmiary handlu detalicznego, właśnie średni handel detaliczny największej potrzebuje pomocy.

Oceniano kooperatywy współdzielcze konsumentów jako lekarstwo przeciw cierpieniom klas pracujących i to był moment socjalnej natury, który stawiał nakazy specjalnego ich faworyzowania i udzielania im szczególnej materjalnej i moralnej opieki ze strony rządu. Działo się to nietylko u nas, gdyż taką psychozę współdzielczości nieraz nadużywaną raczej w celach politycznych, aniżeli gospodarczych, przechodził również i nasz kraj. Te wszystkie jednakże odmiany handlu detalicznego, które stanowią jedynie tylko inną formę prowadzenia handlu detalicznego, są niejako jego młodszym rodzeństwem, wyrosłem z prawa koncentrowania się nowożytnego handlu detalicznego, który stara się zjednoczyć równocześnie produkcję, repartycję tej produkcji oraz konsumcję.

Jeśli tedy handel detaliczny nie chce zginąć, winien bardziej niż dotąd zbliżyć się do produkcji, ująć silnie repartycję tej produkcji i przyciągnąć w ten sposób szerokie masy konsumentów; musi więc pójść wielkiemi krokami ku zrzeszaniu się przedewszystkiem w koła danej specjalnej gałęzi handlu, a więc w koła kupców detalistów branży kolonjalnej, metalowej, włókienniczej, chemicznej, zbożowej i t. d. i jako dalszy etap takiego zrzeszenia się branżowego winno być łączenie się dla dokonywania wspólnych zakupów a wówczas poszczególne przedsiębiorstwa handlowe nie tracąc swojej indywidualnej samodzielności, zbliżą się do nowoczesnego typu handlu, z którym konkurencja dziś jest tak utrudniona.

Niektórzy ekonomiści uważają, iż powstanie i rozwój średniego a zwłaszcza drobnego handlu, jest pod względem rozwoju narodowego gospodarstwa klęską i że takie rozmnażanie się tego handlu grozi organizmowi państwowemu śmiercią ekonomiczną. Być może, iż jest to tak w państwach par exellence przemysłowych jak np. Anglja, Belgja i t. d., gdzie istotnie handel detaliczny w naszym polskim pojęciu jest dość nieliczny. Ale my jesteśmy słabi, nieliczni, bez kapitału i w rozsypce chodzimy i dlatego drobny handel i średni handel detaliczny jest szkołą dla przyszłego wielkiego kupca, jest pod względem narodowego uświadomienia czynnikiem prawdziwie państwowotwórczym, tym stanem średnim, który powinien być solą naszej ziemi, ośrodkiem energji i prężności gospodarczej, stanowiącej zaprzeczenie przysłowionemu polskiemu niedołęstwu, które jednakże mimo wszystko, najmniej jest u nas widoczne właśnie w naszych sferach gospodarczych.

Ideałem detalu byłoby kupować możliwie jaknajwiększą ilość artykułów wprost u producenta a w każdym razie z pierwszej ręki i te firmy detaliczne, którym udaje się zastosować taki system szybko dochodzą do dobrych rezultatów.

Ta właśnie praca około utrwalenia i rozwoju dobrobytu materjalnego może się odbyć jedynie tylko w łonie tych mniejszych zespołów sekcji branżowych, organizowanych w celach dokonywania wspólnych zakupów. One też muszą być pomyślane równorzędnie z organizacjami lokalnemi, dzielnicowemi lub też nawet ze zrzeszeniem centralizującym całe kupiectwo polskie i to pomyślane z takim rozmachem, aby mogły obsłużyć nietylko dane miasto, daną dzielnicę ale i całe państwo.

(d. c. n.) *Stanisław Wartalski.*

ZDOLNOŚĆ EXPORTOWA POLSKI

Zamieszczamy na tym miejscu z odpowiedniemi skrótami suchy artykuł pióra prof. J. Dmochowskiego zamieszczony w № 266 „Rzeczypospolitej“ o zdolności eksportowej Polski.

Źródłowe opracowanie na podstawie obliczeń Wydziału Statystycznego Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu czynią z art. tego materjał pierwszorzędnej wagi przy badaniach nad naszym handlem zagranicznym; optymistyczny zaś ton artykułu zasługuje na zaznajomienie z nim szerszego ogółu czytelników.

Według użyczonych mi obliczeń Wydziału Statystycznego Przywozu i Wywozu zestawionych we frankach szwajcarskich ogólny przywóz i wywóz do Polski, powiada prof. J. Dmochowski, przedstawia się w r. 1920 w następujących cyfrach:

Przywóz 95,972,132 kilogramy — wartości 84,439,839 frs., zaś wyzóz 257,866,632 kilogramy — wartości 37,660,769 frs. przez porównania tych dwu zestawień otrzymujemy odrazu dokładną charakterystykę naszego bilansu handlowego.

Polska w 1920 roku wywiozła ilościowo 2,6 razy więcej niż przywiozła, lecz wartość tego wywozu stoi akurat w odwrotnym stosunku i stanowi zaledwie 44,6 proc. przywozu. Polska przez zaborców i wojnę zdewastowana, niemal cały swój wywóz musiała oprzeć na najłatwiejszych do eksploatacji surowcach zwielką krzywdą gospodarczą kraju, wskutek nieprzerobienia ich. Najważniejszemi źródłami wywozu były nafta i drzewo.

Głównemi artykułami przywozu były wyroby gotowe na ogólną sumę frs. 58,355,116, stanowiącymi 69,11 proc. całego przywozu. Śród tych wyrobów pierwsze miejsce zajmują pługi za 14,042,924 frs., następnie broni za 4,615.723 frs., maszyny i części maszyn za 3,425,573 frs., narzędzia rolnicze za 2,656,235 frs. rury za 2,401,102 frs., samochody ciężarowe za 1,331,720 frs., osobowe za 237,867 frs., czyli, że połowa, tej kategorji grupy towarów nosi charakter inwestycyjny, przeważnie dla rolnictwa, które najbardziej i najwcześniej mogło być powołane do odnowienia zdewastowanego warsztatu, i w tym mieści się pocieszający zarodek nietylko wstrzymania na przyszłość importu środków żywności, których w 1920 roku dowieziono za 19,476,063 frs., czyli 23,06 proc. ogólnego dowozu, lecz nawet rychłego eksportu ziarna.

Te dwie grupy: wyroby gotowe i produkty spożywcze stanowiły w 1920 roku 92,17 proc. ogólnego przywozu, resztę niecałe 8 proc. dopełnił przywóz półfabrykatów i surowców, w czem dominujące stanowisko zajmuje przędza za 4,158,473 frs.

Głównymi artykułami naszego wywozu, jak zaznaczyliśmy jest nafta i drzewo, a mianowicie, wywieziono produktów naftowych w 1920 r.

	kilo	za fr. szwaj.
Ropy	15,467,482	1,826,267
Nafty	21,295,358	3,039,091
Benzyny . . .	10,849,429	1,820,172
Parafiny . . .	3,456,255	1,465,201
Ozokeryt, Asfalt Wazelina, Gazolina	2,013,311	988,908
Ogółem	53,081,835	9,139,639

to jest 24,24 proc. ogólnego naszego wywozu.

Drzewa i przetworów drzewnych wywieźliśmy w 1920 r. 39,576,509 kilogramów za 6,289,552 frs. szwajc. podług następujących pozycji:

Deski i bale 23,633,481 kilo za frs. 2,635,256, budulca 9,144,398 kilo za frs. 446,208, papierówka 5,023,753 kilo za frs. 2,693,369, klepki 1,033,955 kilo za frs. 262,291, drzewo opałowe 492,000 kilo za frs. 106,873.

Pozostałe większe pozycje naszego eksportu stanowią:

Pokost i oleje 3,688,341 frs. szwajc., przędza 3,225,854, materjały bawełn. i wełniane 492,578, artykuły spożywcze 2,331,163, smary 1,194,440, len i konopie 959,744, cement 921,173, węgiel 782,992, cynk 600,962, meble 492,578, pierze-puch 227,403, włos koński 272,790, nasiona 282,941, śruby i nity 181,886 frs. szwajc., inne pozycje nie przekraczają żadna 100,000 frs., a ogółem niespełna 3 miljony franków szwajcarskich.

Państwa, do których wywozimy idą w następującym porządku:

Austrja 20,66 proc., Niemcy 15.47 proc., Anglja 13,05 proc., Czechosłowacja 11,2 proc., Gdańsk 9,15 proc., wreszcie Francja 5,03 proc.

Materjały przygotowane za miesiąc styczeń i luty r. b. wykazują niemal jednakowy przywóz w styczniu i lutym r. b. a mianowicie: przywieziono w styczniu towarów za sumę franków szwajcarskich 116,172,543, w lutym

zaś za sumę 114,165,887, przyczem i tutaj przywóz gotowych wyrobów stanowi 74 proc. ogólnego importu. Wywóz zaś w ciągu powyższych miesięcy zmienił się znakomicie na naszą korzyść, albowiem, gdy w styczniu 1921 roku wywieziono za 10,140,935 franków co stanowiło zaledwie 8,7 proc. przywozu, to w lutym wywóz już osiągnął 29,981,674 franków szwajcarskich, co dało już 26 proc. przywozu danego miesiąca.

W takich warunkach wymiany, gdy Polska niema w dodatku bilansu płatniczego dodatniego dla pokrycia nadwyżki niedoboru musi powstać zadłużenie wewnętrzne lub wewnętrzne, lecz wobec słabych, prawie żadnych kredytów zagranicznych niedobór ten całym ciężarem ledz musi na naszej walucie. Ogół świadomy w głównych zarysach niedoboru naszego bilansu handlowego wskazuje na nagłą konieczność wzmożenia eksportu naszego, domaga się w prasie zastosowania przez Rząd licznych ułatwień eksportowych nawet premji wywozowych.

Zastanowić się jednak musimy, czy warunki gospodarcze naszego kraju pozwalają na przypuszczenie szybkiej naprawy stosunków eksportowych. Każdy wywóz musi się liczyć z istotnym przyrostem dochodu społecznego i uwzględnieniem konsumcji krajowej dla zaspokojenia najważniejszych potrzeb.

Znany jest w historji polityki ekonomicznej Rosji fakt, gdy minister Wiszniegradzki dla poprawy stosunków finansowych Rosji zarządził tak znaczny wywóz zboża za granicę, że później ludność w Rosji marła z głodu, wobec braku ziarna. Nasza konsumcja krajowa przez długi jeszcze przeciąg czasu będzie bardzo znaczna nie tyle dla zaspokojenia naszego głodu powojennego, lecz przedewszystkiem dla inwestycji wszystkich gałęzi przemysłu, leżących w terenie dawnych działań wojennych. Tak samo, jak rolnik rzuca w jesieni ziarno do ziemi na zasiew, zmniejszając w ten sposób w obicgu ilość dóbr, aby dopiero latem zebrać większy plon, tak i Polska na zdewastowanej przez wroga glebie wszelkiej produkcji musi czynić wielkie nakłady inwestycyjne dla wzmożenia swej produkcji na przyszłość. Kraj przedewszystkiem należy odgospodarować a następnie tak zagospodarować, aby uniknąć na przyszłość łatwego, lecz mało korzystnego wywozu surowców.

Pod względem odgospodarowania bieżący rok, pierwszy rok pokoju przyniósł wielce dodatnie rezultaty.

Polska dawne placówki zniszczone przemysłu odbudowała według obliczeń Komitetu Celnego w 70 proc., a jednak ten stosunkowo duży proc. nie odpowiada jeszcze istotnemu wysiłkowi twórczemu naszych sił przemysłowych, gdyż wiele fabryk odbudowuje się w ramach szerszych, niż przedwojenne.

Oprócz odgospodarowania dawnych placówek idzie zagospodarowanie i pod tym względem tężyzna i żywotność gospodarcza Polski jest znaczna. Dla przykładu przytoczymy tylko te nowe placówki przemysłowe, które powstały niemal w ostatnich tygodniach i wróżą produkcję na eksport a więc Towarzystwo „Wschód“ w Żywcu, jako przemysł druciany i tkanin drucianych, Towarzystwo „Sewelan“ w Łodzi — zgęszczone tłuszcze, „Staniola“ w Warszawie — tutki ołowiane do lekarstw, Towarzystwo, „Kauczuk“ i Towarzystwo „Kabel polski“, w Bydgoszczy i wiele innych, których powstaniu współdziała nowa polityka Banków, dążących do uprzemysłowienia kraju, szczególniej w Wielkopolsce.

Wielkopolska wogóle i Cieszyn, jako najmniej zniszczone, już dzisiaj zajmują w dziedzinie wywozu gotowych wyrobów pierwsze miejsce, firma „Lohnert“ w Bydgoszczy 90 proc. swoich młynów wywozi do Niemiec, Winkelhausen — likiery swoje i koniaki wywoził w znacznej ilości do Francji, G. Josephfist Erben 90 proc. maszyn przędzalniczych, przeznacza do eksportu, a druga fabryka na Śląs-

ku Cieszyńskim „Teodor Zauer" całą produkcję swoją maszyn farbiarskich, przędzalniczych apreturowych zbywa zagranicą.

Z innych gałęzi produkcji przemysłowej eksportującej obecnie wyszczególnić należy: nasze fabryki platerownicze „J. Fraget", Tow. Akc. B-cia Buch, Werner oraz B-cia Henneberg, następnie Tow. „Metall-Porcelana" w Sosnowcu, Rohn i Zieliński eksport pomp do Rumunji, Tow. „Perkun" motory ropowe do Francji, Tow. Akc. J. John w Łodzi — tokarki remontowe do Południowej Ameryki, Jawornica w Małopolsce — wina musujące do Wiednia, fabryka bieli cynkowej „Niedzieliska" koło Szczakowej wywiozła około 2,000,000 kilogramów bieli cynkowej do Austrji, Rumunji i Węgier.

Początki wywozu swoich towarów mogły uczynić te fabryki, które bądź najmniej były zdewastowane w urządzeniach swoich przez wojnę, bądź opierają swoją produkcję na artystycznej pracy ręcznej, jak platery, drobny przemysł koronkarski w okolicy Grodziska.

Tak samo, jak przemysłu fabrycznego nie można stworzyć w ciągu jednego roku, tak i odbudować go po systematycznej ruinie w ciągu 7-miu lat nie można w krótkim czasie.

Na wywóz masowy towarów gotowych przemysłowych, co cechowało do przedwojennej pory bilans handlowy ziem polskich, czekać musimy jeszcze parę lat. Dotychczasowy ujemny bilans na pozór zatrważający, stanowi jednakże niemal w połowie dowóz towarów dla celów inwestycyjnych.

Dzięki nakładom w rolnictwie rubryka przywozów artykułów żywności szczególniej ziarna, winna w bieżącym roku z importu polskiego zniknąć, wewnętrzny głód powojenny wewnątrz kraju w znacznym stopniu już został nasycony, dowiezione surowce, jak np. bawełna, przędza, które zaciążyły na naszym bilansie ujemnym handlowym, nie zostały jeszcze przerobione, aby módz przez wywóz w postaci gotowego towaru zwiększyć nasz eksport — wszystko to wskazuje, że Polska w chwili obecnej jest, w stanie przejściowym lecz przygotowawczym, i że przy wzmożeniu wydajności pracy przyśpieszyć może poprawę bilansu, a tem samem i waluty.

Stan produkcji przemysłowej w Polsce.*)

(3 dzielnice).

CYNK i OŁÓW	Produkcja w tonnach	Ilość zakładów	Ilość robotników
1913	25.920	4	2.025
1919	4.416	3	1.370
1920	5.361	3	1.533
CEMENT			
1913	522.876	14	5.900
1919	199.032	12	2.900
1920	225.000	12	3.700

MANUFAKTURA	Ilość wrzecion	Ilość krosien	Ilość zakładów	Ilość robotników
1913	2.600.150	65.933	1391	178.500
1919	449.059	—	175	27.200
1920	730.580	12 922	485	45.800

PAPIER	Produkcja w tonnach	Ilość zakładów	Ilość robotników
1913	87.742	46	7.900
1919	31.000	14	3.000
1920	36.000	16	4.000

PIWO	Produkcja w hektolitrach	Ilość browarów	Ilość robotników
1913	3.490.105	364	9.380
1919	1.207.452	150	2.744
1920	1.740.400	219	4.150

Bez trzech województw wschodnich: Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego, silnie zniszczonych przez wojnę.

SPIRYTUS	Produkcja w hektolitrach 100° spirytus	Ilość gorzelni	Ilość robotników
1913	2.050.990	1955	14.730
1919	152.161	391	2 050
1920	247.450	409	2.400

Bez województw wschodnich: Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego silnie zniszczonych przez wojnę.

CUKIER	Produkcja w tonnach	Ilość cukrowni	Ilość robotników
1913	573.200	81	69.000
1919	95.000	62	36.000
1920	167.728	64	40.000

Uwaga: Wielkość produkcji jest podana całkowita, natomiast z powodu braku szczegółowych danych, liczby dotyczące ilości zakładów i robotników nie obejmują gorzelni na Pomorzu.

*) Początek patrz № 12 Przeglądu Przemysłowo-Handlowego.

KRONIKA KRAJOWA PRZEMYSŁ

KOMITET WĘGLOWY.

W związku z wprowadzeniem wolnego handlu węglem Minister Przemysłu i Handlu powołał na czas przejściowy Komitet Węglowy, w skład którego wchodzą przedstawiciele rządu i organizacji przemysłowych, oraz instytucji komunalnych i izb przemysłowo-handlowych. Przewodniczącego wyznaczy Minister Przem. i Handlu.

W zakres działalności Komitetu wchodzą sprawy:

a) układanie programu kolejowych wysyłek węgla i określanie dziennych naładunków węgla dla poszczególnych kopalni,

b) ustalenia kolejności wysyłek węgla dla poszczególnych grup konsumentów,

c) wprowadzenia statystyki wysyłek i konsumcji węgla i koksu i

d) stały dozór nad wykonywaniem zarządzeń i planów Komitetu.

Przewóz węgla i koksu kolejami może odbywać się wyłącznie za pozwoleniem Komitetu.

ZAOPATRYWANIE WIELKOPOLSKI W WĘGIEL.

W celu zakupu węgla i innych środków opałowych gmina miasta Poznania i poważniejsze banki poznańskie założyły towarzystwo z ogr. por. p. f. „Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy, Tow. z ogr. por.“ z siedzibą w Poznaniu. Udziałowcy towarzystwa zobowiązują się nie zawierać osobnych umów o dostawę węgla, koksu i brykietów, czy to na rachunek własny, czy to na rachunek cudzy. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 300.000 mk., przyczem każdy z udziałowców obowiązany jest przy zawieraniu kontraktów przez towarzystwo przyjąć za wykonanie tychże gwarancję do sumy maksymalnej 200.000 mk. za każde 1.000 mk. udziału. Udziałowców obowiązują wobec spożywców ceny ustanowione przez syndykat. Kierownictwo towarzystwa powierzono p.p.: dyr. Józefowi Laudowiczowi i dyr. Marcinowi Nowakowi.

WYDZIERŻAWIENIE PRZEDSIĘBIORSTW W ROSJI.

„Ekon. Żiźń“ pisze: „Rada komisarzy gospodarstwa ludowego w Moskwie wypuściła w dzierżawę 9 przedsiębiorstw, w tej liczbie 5 — kooperatywom i 4 — towarzystwom z ograniczoną poręką“. (Russpress).

MASZYNY ROLNICZE.

Jak się okazało na „Targach Wschodnich“ Polska posiada silnie rozwinięty przemysł metalurgiczny, zwłaszcza dział maszyn rolniczych. Cały szereg firm polskich wystawiło swoje eksponaty, z czego dało się zauważyć, że przy poprawie warunków gospodarczych nie damy się wyprzedzić zagranicy w produkcji maszyn i narzędzi rolniczych, które na „Targach“ budziły duże zainteresowanie.

ZYSK MONOPOLU TYTUNIOWEGO.

Dyrekcja jeneralna monopolu tytuniowego zamknęła pierwsze półrocze 1921 r. czystym zyskiem w kwocie mk. 2.371.361.085.

W kwocie tej nie figurują wpływy, uiszczane bezpośrednio do kas skarbowych, które — według przypuszczalnego obliczenia — przekroczą sumę 300 miljonów mk.

Należy zatem przyjąć, że czysty zysk, z monopolu tytuniowego wyniósł na 1-e półrocze 1921 r. około 2,7 miljardów mk. polskich.

CZECHOSŁOWACKI POCIĄG WZORÓW PRZEMYSŁOWYCH.

Zarząd Praskich Targów Wzorkowych wyprawi dnia 10 październik b. r. z Pragi Czeskiej do Państw bałkańskich specjalny pociąg wzorkowy, który będzie się składał z 33 wagonów towarowych i 2 wagonów osobowych, w których będą pomieszczone wzory czesko-słowackiego przemysłu różnych gałęzi.

Rozkład podróży pociągu wzorkowego w Rumunji jest obliczony na 37 dni, w Bułgarji na 20 dni.

W Rumunji zatrzyma się w następujących miastach: Oradija Mare, Cluj, Temeszwar, Craiowa, Bucuresti, Galatz, Jassy.

W Bułgarji: Warna, Szumen, Ruszczuk, St. Zagora, Płowdiw, Sofia.

Pociąg wróci do Czechosłowacji przez Polskę (Śniatyn — Dziedzice).

PIERWSZA PLACÓWKA POLAKÓW AMERYKAŃSKICH W KRAJU.

Pierwszym i najpoważniejszym zrzeszeniem amerykańskim pracującym na gruncie polskim, jest polsko-amerykańskie towarzystwo przemysłowo-handlowe „Union Liberty Company in Poland“.

Towarzystwo założone zostało w końcu r. 1919 jako spółka handlowa z kapitałem 7 miljonów dolarów. Obecnie liczy 25.000 członków udziałowców. Duża część emigracji polskiej w Ameryce wciągnięta została do tej akcji.

Oprócz wielkiego składu w Warszawie (przy ulicy Hożej i filji tegoż w Białymstoku, Towarzystwo „Union Liberty Company in Poland“ prowadzi fabrykę sukna i innych materjałów włókienniczych w. Warszawie pod firmą „Krosno“ (ul Puławska № 16) i w Opatówku pod Kaliszem.

Dalej Towarzystwo posiada własny bank, pod nazwą „Polsko-Amerykański Union Liberty Bank“. Centrala mieści się w Warszawie, jeden z oddziałów w Gdańsku, drugi w Sokołowie ziemi Siedleckiej. Pomimo iż bank ten istnieje dopiero od dwuch lat, prosperuje doskonale, ciesząc się zaufaniem szerokich kół społecznych.

Wreszcie Towarzystwo posiada w Warszawie garaż, obliczony na sto kilkadziesiąt automobilów ma on być wkrótce przerobiony tak, aby móc w nim montować samochody, częściami sprowadzane z Ameryki.

Fabryka sukna w Opatówku ongiś — za czasów Księstwa Warszawskiego wyrabiająca sukna wysokiego gatunku, nie ustępujące najlepszym angielskim, wykonywa obecnie obstalunki rządowe, w najbliższej jednak przyszłości zamierza

przeprowadzić inwestycje, które znacznie powiększą produkcję. Fabryka ma zamiar w niedalekiej, przyszłości wyrabiać sukna wyso kich gatunków. Instytucje „Union Liberty Company in Poland“ okazują pomoc kredytową przy osadnictwie na roli oraz finansują zakłady przemysłowo-handlowe.

Towarzystwo w ciągu krótkiego czasu rozwinęło się z iście amerykańskim rozmachem, dając swym rodakom w kraju przykład wielkiej sprężystości i energji.

BANK ZWIĄZKU SPÓŁEK ZAROBKOWYCH.

Centrala: Poznań, plac Wolności 15. Kapitały: zakładowy—600.000.000 marek, rezerwy—480.000.000 marek.

ODDZIAŁY:

W Poznaniu: 1) Plac Wolności 2, 2) Aleje Marcinkowskiego 26, 3) Ul. Gwarna 19, 4) Jeżyce, ul. Dąbrowskiego 49, 5) Łazarz, ul. Głogowska 100.

W Kraju: 1) w Warszawie: ul. Jasna 1, 2) w Krakowie: Rynek Główny 19, 3) w Łodzi: ul. Piotrkowska 72, 4) w Lublinie: ul. Krak. Przedmieście 45, 5) w Radomiu: gmach II Tow. Wzaj. Kred., 6) w Piotrkowie: plac Kościuszki, 7) w Toruniu: ul. Żeglarska 26, 8) w Bydgoszczy: pl. Teatralny 4, 9) w Grudziądzu: Kwidzyńska 11/13, 10) w Kielcach: ul. Kolejowa 33, 11) w Zbąszyniu: ul. Kolejowa 44.

Za granicą: 1) w New-Yorku City, 23 — 31 West 43-rd Street, 2) w Gdańsku, ul. Holzmarkt 18, 3) w stadjum organizacji jest oddział w Paryżu.

Do dnia 15 sierpnia 1921 roku Bank Związku wziął udział w sfinansowaniu 68 przedsiębiorstw z następujących działów gospodarki narodowej:

I. Górnictwo: 1) Towarzystwo Przemysłu Naftowego „Bracia Nobel“ w Polsce — kapitał zakładowy 520.000.000 mk., 2) „Polska Ruda Żelazna“, Sp. Akc. w Warszawie — 50.000.000 mk.

II. Przemysł metalowy: 1) H. Cegielski, Tow. Akc. w Poznaniu kapitał zakładowy 260.000.000 mk., 2) Herzfeld i Viktorius, Tow. Akc. w Grudziądzu — 100.000.000 mk., 3) Wytwórnia Maszyn Młyńskich, Tow. Akc. w Poznaniu — 40.000.000 mk., 4) Fabryka Silników) i Traktorów „Ursus“, Sp. Akc. w Warszawie — 50,000.000 mk., 5) Wielkopolska Fabryka Samochodów, Tow. Akc. w Poznaniu — 20 000.000 mk., 6) „Precyzja“, Tow. Akc. w Poznaniu — 3.000.000 mk., 7) „Galwana“, Tow. Akc. w Bydgoszczy—15.000.000 mk.

III. Przemysł Elektrotechniczny i Elektryfikacja: 1) Sp. Akc. „Siła i Światło“ w Warszawie, kapitał zakładowy 300.000.000 mk., 2) Tow. Akc. „Kabel Polski“ w Bydgoszczy,— 62.000.000 mk., 3) „Fogtan“, Tow. Akc. w Poznaniu — 6.000.000 mk.

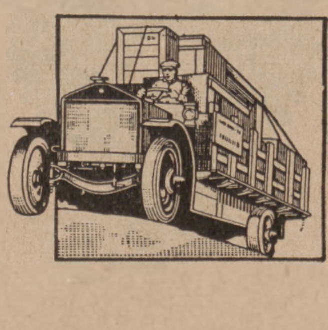
IV. Przemysł Włókienniczy i Konfekcyjny: 1) „Hurt“, Sp. Akc. dla Przemysłu i Handlu Towarami Włókienniczemi, Norymberskiemi i Galanteryjnemi w Warszawie, kapitał zakładowy 50.000.000 mk., 2) „Tkanina“, Tow. Akc. w Poznaniu — 46.000.000. mk., 3) W. Korzeniewski, Tow. Akc. w Grudziądzu—6.000.000 mk., 4) „Płótno“, Tow. Akc. w Poznaniu — 30.000.000 mk., 5 „Len w Toruniu“, Tow Akc. 25.000.000 mk.

V. Przemysł spożywczy: 1) „Sarmatia“, Tow. Akc. w Poznaniu, kapitał zakładowy 80.000.000 mk., 2) Browar Krotoszyński, Tow. Akc. w Krotoszynie — 7.000.000 mk., 3) Tow. Akc. Cukrownia „Zduny“ w Zdunach — 887.000 mk., 4) „Akwawit“ Rektyfikacja Okowity i Fabryka Chemiczna, Tow. Akc. w Poznaniu—25.000.000 mk., 5) W. i St. Radomscy, Tow. Akc. w Pleszewie — 3.000.000 mk.

VI. Przemysł Mineralny: 1) Złączone Cegielnie Augustowo-Gradowice. Tow. Akc. w Grodzisku, kapitał zakładowy 2.000.000 mk., 2) „Granit“, Tow. Akc. w Poznaniu — 2.250.000 mk.

VII. Przemysł drzewny: 1) Sp. Akc. Drzewnego Przemysłu i Handlu w Warszawie, kapitał zakładowy 120.000.000 mk., 2) Poznańska Spółka Drzewna, Tow. Akc. w Poznaniu— 18.000.000 mk.

VIII. Przemysł papierniczy i graficzny: 1) Wielkopolska Papiernia, Tow. Akc. w Bydgoszczy, kapitał zakładowy 30.000.000 mk., 2) Edward Kręglewski, Tow. Akc. w Poznaniu— 10.000.000 mk., 3) Drukarnia Polska, Tow. Akc. w Poznaniu — 6.000.000 mk., 4) Drukarnia Pomorska, Tow. Akc. w Grudziądzu — 20.000.000 mk., 5) Drukarnia Robotników Chrześcijańskich, Tow. Akc. w Poznaniu — 10.000.000 mk., 6) Drukarnia Toruńska, Tow. Akc. w Toruniu—8.000.000 mk., 7) Gazeta Gdańska, Tow. Akc. w Gdańsku 300.000 mk. niem.

IX. Przemysł Chemiczny: 1) „Dr. Roman May“ Fabryka Chemiczna, Tow. Akc. w Poznaniu, kapitał zakładowy 75.000.000 mk., 2) „Przemysł Chemiczny w Polsce“, Sp. Akc. w Łodzi — 150.000.000 mk., 3) Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna, Tow. Akc. w Poznaniu — 80.000.000 mk., 4) Polskie Towarzystwo Gazownicze, Sp. Akc. w Warszawie — 10.000.000 mk., 5) Polska Sp. Akc. „Pharma“, Magister Bolesław Jawornicki w Krakowie — 35.000.000 mk., 6) Polskie Zakłady Chemiczne w Krakowie, Sp. Akc.— 50.000.000 mk., 7) „Homosan“, Tow. Akc. w Kostrzynie — 7.000.000 mk., 8) Olejarnia Szamotuły, Tow. Akc. w Szamotułach — 32.000.000 mk., 9) Towarzystwo Przemysłu Węglowego, Sp. Akc. w Warszawie 25.000.000 marek.

X. Przemysł gumowy: 1) Tow. Akc. „Pneumatyk“ w Poznaniu, kapitał zakładowy 15.000.000 mk.

XI. Handel i transport: 1) C. Hartwig, Tow. Akc. w Poznaniu, kapitał zakładowy 40.000.000 mk., 2) Sp. Akc. Handlu Ziemiopłodami w Warszawie — 27.000 000 mk., 3) Centrala Rolników, Tow. Akc. w Poznaniu — 20.000.000 mk., 4) Związkowa Centrala Maszyn, Tow. Akc. w Poznaniu — 2.000.000 mk., 5) Hurtownia Spółek Spożywców, Tow. Akc. w Poznaniu — 40.000.000 mk., 6) „Cotton“, Sp. Akc. Handlowa w Łodzi — 5.000.000 mk., 7) Syndykat dla Handlu Zagranicznego — 2.000.000 mk.

XII. Instytucje bankowe: 1) Bank Zjednoczonych Ziem Polskich, Sp. Akc. w Warszawie, kapitał zakładowy 160.000.000 mk., 2) Syndykat Przekazowy Banków Polskich, Sp. Akc. w Warszawie — 250.000.000 mk., 3) Akcyjny Bank Związkowy dla Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych, Sp. Akc. we Lwowie — 21.000.000 mk., 4) Polski Bank Kresowy, Sp. Akc. w Warszawie — 20 000.000 mk.

XIII. Ubezpieczenia: 1) Poznański Bank Ubezpieczeń, Tow. Akc. w Poznaniu, kapitał zakładowy 10.000.000 mk.

XIV. Przedsiębiorstwa terenowe: 1) Bank Osadniczy, Tow. Akc. w Poznaniu, kap. zakł. 100.000.000 mk., 2) Warszawskie Tow. Terenowe, Sp. Akc. w Warszawie — 4.000.000 mk, 3) Krajowe Towarzystwo Meljoracyjne, Sp. Akc. w Warszawie — 3,000.000 mk., 4) „Teren“, Tow. Akc. w Poznaniu — 300.000 mk., 5) Grundbesitz der

Bank Związku Spółek Zarobkowych in Freistadt Danzig, G. m. b. H. w Gdańsku — 20.000 mk. niem.

XV. Instytucje rewizyjne i wywiadowcze: 1) „Powiernik“, Tow. Akc. w Poznaniu, kapitał zakładowy 1.000.000 mk., 2) „Confidentia“, Sp. z ogr. odp. w Warszawie — 250,000 mk.

XVI. Różne: 1) Towarzystwo Robót Inżynierskich, Tow. Akc. w Poznaniu kapit. zakład. 15.000.000 mk., 2) Towarzystwo Przyrodo-Lecznicze i Letnisk „Miłowody“, Tow. Akc. w Poznaniu — 15.000.000 mk., 3) „Sport“ Fabryka Przyborów Sportowych, Tow. Akc. w Poznaniu — 6.000.000 mk, 4) „Serohygiena“, Tow. Akcyjne w Bydgoszczy — 5.000.000 mk., 5) „Rudak“ Zakłady Budowlano-Przemysłowe, Tow Akc. w Toruniu — 12.000.000 mk, 6) „Saba“, Sp. Akc. Budowlana w Gdańsku — 550.000 mk. niem.

FIRMY WCHODZĄCE W SKŁAD ZWIĄZKU PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO W PAŃSTWIE POLSKIM.

(jest to t. zw. przemysł wielki)

1) Allart, Rousseau i S-ka, Łódź — przędz. czesanki, 2) Barciński S. i Ska, Łódź — wyroby wełniane, 3) Bartke Karol, Tomaszów — wyroby wełniane, 4) Bennich K. Tow. Akc., Łódź — wyroby wełniane, 5) Biederman R., Łódź — wyroby bawełniane, 6) Bornstein Sussman, Tomaszów — wyroby wełniane, 7) Borst A. G. Tow. Akc., Zgierz — wyroby wełniane, 8) Buhle K. T., Łódź — tkalnia bawełny i wykończ. 9) Bukiet Bracia, Łódź — tkalnia wyrobów półwełn., 10) „Dąbrówka“ Tow. Akc., Łódź — przędz. czesankowa, 11) Danziger S. i S-ka, Łódź — przędzalnia bawełny, 12) Daube Adolf, Łódź — wyroby dziane i chustki, 13) Desurmont, Motte i S-ka, Łódź — przędzalnia czesankowa, 14) Dietel H., Sosnowiec — przędzalnia czesankowa, 15) Drabkin G. B., Łódź — wyr. wełn i półwełn., 16) Eisenbraun F., Łódź — wyr. bawełniane, 17) Eisert Emil i S-ka, fabr. wstążek i koronek, 18) Eisert Karol, Łódź — wyroby wełniane, 19) Eitingon Bracia, Łódź — wyroby dziane, 20) Ender Teodor, Moszczenica — wyroby bawełn., 21) Faust H., Pabjanice — tkalnia wyr. półwełn. 22) Freidenberg B., Łódź — wyr. bawełniane, 23) Gampe i Albrecht Tow. Akc. Łódź — wyr. bawełniane, 24) Geyer L. Tow. Akc. Łódź — wyr. bawełn., 25) Haebler Emil Tow. Akc., Łódź — przędzalnia bawełny, 26) Haessler Otto, Łódź — wykończalnia i farbiarnia, 27) Halpern J. Tow. Akc., Tomaszów — przędzalnia czesanki, 28) Heinzel J. Tow. Akc., Łódź — tkalnia bawełn. i półwełn., 29) Hirszberg i Birnbaum Tow. Akc., Łódź — tkalnia wyrobów półwełn., 30) Hirszberg i Wilczyński, Łódź — tkalnia wyrobów dzianych, 31) Hoffrichter Karol, Łódź — wyroby bawełniane, 32) Huefer Bracia, Łódź — wyroby dziane, 33) Jarociński Z., Łódź — wyr. wełnian. i bawełnian., 34) Kestenberg J. Tow. Akc. Łódź — wyr. wełn. i bawełn., 35) Kaizerbrecht L., Łódź — farbiarnia i wykończ., 36) Kinderman Fr., Łódź — wyr. wełniane, 37) Kinderman J., Łódź — tkalnia i wykończ. bawełn., 38) Kindler R. Tow. Akc., Pabjanice — tkalnia wyrob. półwełnian., 39) Klinge i Szulc, Łódź — wyroby jedwabne, 40) Kohn Markus Tow. Akc., Łódź — przędz. czes. i zgrzeb., 41) Kretschmer Karol, Łódź — wyr. wełniane, 42) Krönnig K. i S-ka, Łódź — wyr. baweł. i przędz. czes., 43) Krusche i Ender, Tow. Akc., Pabjanice — wyr. bawełn., 44) Landau i Weile, Łódź — wyr. filcowe, 45) Landsberg H. Tow. Akc., Tomaszów — wyr. wełn., 46) Lange Juljusz, Łódź — tkalnia wyr. bawełn., 47) Leonhard, Wölker i Girbart Tow. Akc. Łódż — wyroby wełniane, 48) Lorentz i Krusche Tow. Akc., Zgierz — wyr bawełn., 49) Lipszyc R. Tow. Akc., Łódź — wyr. dziane., 50) Lürkens Wilhelm, Łódź — wyr. dziane, 51) Meister Artur, Łódź — wykończalnia, 52) Motte, Meillasseaux i Cauillez, Częstochowa — przęd. czesank., 53) Osser Adam, Łódź — przędz. bawełny, 54) Pilicer J. M., Łódź — tkalnia wyr. wełn., 55) Piotrkowska Man., Tow. Akc., pod Piotrkowem — przędz. czes., farb., wyk., 56) Poznański J. K., Tow. Akc., Łódź — wyroby bawełn., 57) Prussak A., Łódź — wyr. wełn., 58) Prussak D., Łódź — wyr. wełn., 59) Ramisch E., Łódź — przędz. baw., 60) Ramier Fr., Łódź — wyr. bawełn., 61) Richter J., Łódź — tkalnia wyr., półwełn., 62) Richter Zygmunt, Łódź — wyr. wełn., 63) Rosenblat S., Tow. Akc. Łódź — wyr. bawełniane, 64) Ros.-Włoskie Tow. Akc. Wyr. Włók., Warszawa — przędza i nici jedwabne, 65) Samet Bracia, Łódź — wyr. bawełn., 66) Silberstein M. Tow. Akc., Łódź — tkalnia, wyr. półwełn. przędz. bawełny, 67) Stefan i Werner, Łódź — wyroby dziane, 68) Steigerta Gotfr. S-rowie, Łódź — tkalnia wyr. bawełn. 69) Steigert Teodor. Tow. Akc. Łódź — przędz. bawełny, wełny, tkalnia wełny, 70) Steinert Karol, Tow. Akc. Łódź — wyr. bawełn., 71) Stiller i Bielszowski, Tow. Akc., Łódź — wyroby półwełn., 72) Steinman i Aronson, Tomaszów — wyr. wełn., 73) Stolarow W., Łódź — wyr. bawełniane, 74) „Stradom“ Częst. Zakł. Kon. i Jut., Częstochowa — wyr. jutowe i konopne, 75) Tow Akc. Przem. Włók. (d. Peltzer), Częstochowa — przędz. wełny czesank., 76) Schlee Herman, Tow. Akc. Łódź — fabr. kapeluszy, 77) Schlösser. Przędz. baw. i tkalnia, Ozorków — wyr. bawełn., 78) Szmulewicz J., Łódź — wyr. wełniane, 79) Schön C. G., Sosnowiec — przędz. czes. i wig., 80) Shreer Gustaw, Łódź — przęd. wigonji, 81) Szyffer Maksym, Łódź — wyr. wełniane, 82) Schweikert F. I, Tow. Akc. Łódź — wyr. wełn., 83) Wachs B., Łódź — wyr. wełn. 84) „Warta“, Warszawa — przędz. i tkalnia jut, 85) Walfisz Edward, Łódź — wykończalnia, 86) Werner Ernest, Łódź — fabr. taśmy kolorowej, 87) Wiener M. A. Tow. Akc., Łódź — wyr. wełn., 88) Wojdysławski J. Tow. Akc. Łódź — wyr. wełn., 89) „Wola“, Tow Akc., Łódź — wyr. bawełn., 90) Wspólna administr. Tow. Akc. L. Grochmana i K. Scheiblera, Łódź — wyr. bawełn., 91) Wulfson Hugo, Tow. Akc. Łódź wyr wełniane. 92) Zakłady Żyrard. Hielle i Dietrich, Tow. Akc., Żyrardów — wyr. dziane, lniane, baw., 93) „Zawiercie“, Tow. Akc., Zawiercie — wyr. bawełn., 94) Węgierska Man. Bawełn., Tow. Akc., Zgierz — przędz. bawełny, 95) Łódzka Fabr. Nici, Tow. Akc.. Widzew — wyrób nici, 96) „La Czenstochovienne“, Częstochowa — przędz. baw. i juty.

KONKURENCJA W HUTNICTWIE.

Mimo ciągłego spadku polskiej marki przemysł hutniczy polski ma do przezwyciężenia poważną konkurencję zagraniczną (Czech, Niemiec i Francji) wskutek tego, iż wytwory hutnicze (blacha) oraz surówka mogły być przywożone do Polski albo bez cła (do 1-go września), albo przy bardzo nizkich stawkach celnych. To też firmy konkurencyjne zdążyły nagromadzić spore zapasy surówki, co umożliwi im konkurencję z hutami polskiemi. Dobrze więc się stało, że komitet celny zdecydował podniesienie opłat celnych na importowane objekty: mnożnik podwyższono do 2.50.

KRONIKA KRAJOWA

HANDEL

ZJAZD KUPIECTWA POLSKIEGO WE LWOWIE.

Z okazji Targów Wschodnich odbył się we Lwowie Zjazd ogólnokupiecki który zgromadził przedstawicieli polskiego handlu ze wszystkich dzielnic Polski.

Zjazd zagajał prezes Kongregacji kupieckiej we Lwowie p. A. Kauczyński, marszałkiem zaś zjazdu wybrany został Prezes Stow. Kupców Polskich p. Bogusław Herse.

Obrady nosiły charakter b. poważny. Naogół dawało się wyczuwać w obradach i dyskusji zrozumienie chwili obecnej i gotowość do ofiar i współpracy dla pomyślnego rozwoju kraju.

Referat wygłosili pp. Dr. Zagajewski ze Lwowa o konieczności zrzeszeń kupieckich w kierunku zakładania jaknajliczniejszych szkół handlowych, dyrektora Stow. Kupców Polskich p. Stanisława Wartalskiego o zadaniach handlu wobec potrzeb organizacyjnych kupiectwa, prof. Jan Dmochowski o Eksporcie polskim w związku z naszą polityką celną, dr. Jerzy Loth — w sprawie unifikacji ustawodawstwa o izbach handlowych, p. Hoszowski ze Lwowa w sprawie podniesienia poziomu zawodu kupieckiego.

Zjazd uznał Stow. Kupców Polskich w Warszawie za centralną instytucję, jednoczącą całe kupiectwo polskie Rzeczypospolitej i wezwał do podjęcia zadania powszechnego organizowania drobnego kupiectwa i do ścisłej z nimi współpracy.

„Z DEMOBILU".

W dniu 21 b. m. odbędzie się w Warszawie w oddziele „Demat" (Królewska 23) licytacja na 150 samochodów różnej marki, ciężarowych i osobowych. Termin nadsyłania ofert upływa w dn. 18 b. m. Bliższe szczegóły przetargu znaleźć można w biuletynie „Demobil" № 5.

ROZSZERZENIE PRZEDSIĘBIORSTWA.

Centrala Rolników, Tow. Akc. w Poznaniu otwiera z dniem 1 października r. b. filję w Bydgoszczy.

PRZYCZYNA WZROSTU CEN WYROBÓW WŁÓKIENNICZYCH

Silny wzrost cen na wyroby włókiennicze, jaki zaszedł w ciągu miesiąca września, nie jest umotywowany spadkiem naszej waluty i podniesieniem pracy roboczej; jest bowiem stosunkowo o wiele wyższy. Właściwa przyczyna tego wzrostu cen leży w wielkim popycie na nasze towary włókiennicze ze strony Rumunji, Węgier i Rosji. Przedstawicielę tych państw robią kolosalne zamówienia, przyczym wypłata dokonana ma być w walucie zagranicznej, a ze strony Rosji — w złocie.

GIEŁDA TOWARÓW WŁÓKIENNICZYCH W GDAŃSKU.

W obecnej chwili w Gdańsku odczuwa się duży brak towarów włókienniczych. To też związek kupców walutowych poważnie zajął się wypełnianiem tej luki. Była omówiona szeroko kwestja unji celnej z Polską, oraz zbadania, ile Polska może dostarczyć Gdańskowi towarów włóknistych. W tym celu wysłana zostanie do Polski specjalna delegacja. Wniesiono również projekt otworzenia w Gdańsku giełdy włókienniczej.

CENY NA RYNKU ŚWIATOWYM.

Ceny wełny trzymają się mocno, pomimo, że ilość zakupów niemieckich zmniejszyła się w ostatnich czasach skutkiem spadku marki niemieckiej. Ustały również amerykańskie zakupy jedwabiu, mimo to handel jedwabiom rozwija się pomyślnie. Na rynku zbożowym w dalszym ciągu tendencja zniżki dzięki pomyślnym zbiorom w całej Europie. Ceny ryżu podniosły się chwilowo skutkiem zakazu wywożenia go z Włoch. Zapasy kawy w Brazylji mniejsze są w roku bieżącym, niż w roku zeszłym. Ceny miodu obniżyły się znacznie.

(Russpress).

ULGI PRZY EXPORCIE I IMPORCIE W CZECHOSŁOWACJI.

Urząd dla handlu zagranicznego w Czecho-Słowacji ogłosił, na zasadzie rozporządzenia rządu, wolny export głównych wyrobów przemysłu miejscowego. Dozwolony jest również export towarów obcych w celu ułatwienia handlu tranzytowego.

Produkty co do których zastosowany jest wolny export są następujące: 1) towary kolonjalne, 2) ziemiopłody, 3) owoce, 4) środki lecznicze, 5) bawełna i wyroby bawełniane, 6) konopie i takież wyroby, 7) wełna i wyroby z niej, 8) jedwab i materjały jedwabne, 9) konfekcja, 10) wyroby ze słomy, 11) papier, 12) kauczuk i wyroby kauczukowe, 13) płótno woskowe, 14) skóry i wyroby skórzane, 15) futra, 16) wyroby z drzewa, 17) szkło i wyroby szklane, 18) wyroby kamienne, prócz cementu, 19) wyroby z gliny, prócz cegły i fajansu, 20) żelazo i wyroby żelazne, 21) tanie wyroby metalowe, 22) maszyny z wyjątkiem starych maszyn tkackich, 23) maszyny elektryczne, 24) środki transportowe, 25) materjały chemiczne, 26) świece i mydło, 27) utwory literackie i artystyczne.

Powyższe produkty można wywozić z Czecho-Słowacji bez cła i bez specjalnego pozwolenia.

Co się tyczy importu, to również zatwierdzony jest spis produktów, które można sprowadzać bez cła i pozwolenia; są to głównie surowce i materjały pomocnicze dla rolnictwa i przemysłu.

PERTRAKTACJE POLSKO-CZESKO-SŁOWACKIE.

Dnia 1-go i 4-go b. m. odbyły się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu zebrania plenarne Komisji polsko-czesko-słowackiej dla zawarcia traktatu handlowego, na których przedyskutowany został szczegółowo projekt traktatu, opracowany przez Podkomisję Ogólno-handlową i pomimo pewnych różnic w poglądach obydwu delegacji, stanowisko ich zostało uzgodnione prawie we wszystkich punktach.

Traktat polsko - czesko - słowacki oparty jest na zasadzie największego uprzywilejowania i dotyczy między innemi:

Wzajemnego traktowania obywateli na terytorjach obydwu stron (ze strony delegacji polskiej za-

strzeżone zostało zastosowanie tej klauzuli bez względu na datę osiedlenia się obywateli jednego państwa na terytorjum drugiego, w celu zapobiegnięcia stosowania do nich zarządzeń, jako do uchodźców wojennych). Dalej spółek akcyjnych (z wyjątkiem banków i towarzystw ubezpieczeń), zakładania ich i działalności na terytorjum drugiej strony — jednak zgodnie z miejscowemi przepisami oraz z temi, jakie obowiązują inne obce spółki. W dalszym ciągu traktat zawiera postanowienia celne. Artykuły dotyczące swobody tranzytu oparte są na zasadach konwencji barcelońskiej. Artykuły dotyczące reglamentacji obrotu towarowego są ustalone jako artykuły przejściowe do czasu przywrócenia wolnego handlu w obydwu państwach. Jeden z dalszych artykułów reguluje prawa podróżujących kupców i fabrykantów.

Komunikacja kolejowa i wodna w traktacie ustalone zasadniczo, uregulowane zostaną na podstawie umów międzynarodowych, w oddzielnych umowach lub w aneksach do traktatu handlowego. Jako aneks do traktatu zostanie również uregulowana kwestja obrotu pogranicznego.

Komunikacja pocztowa i telegraficzno-telefoniczna oraz kwestje weterynaryjne zostały już uregulowane w specjalnych umowach.

POZNAŃ SPROWADZA ŻYWNOŚĆ Z MAŁOPOLSKI.

Po wprowadzeniu wolnego handlu, ceny na niektóre artykuły spożywcze w Poznaniu doszły do takiej wysokości, że opłaca się je sprowadzać ze Lwowa. Szczególnie dotyczy to masła, jaj, kapusty, cebuli, a nawet ziemniaków.

ZAKUPY BOLSZEWICKIE W SZWECJI.

„Ekon. Żiźń“ komunikuje na zasadzie informacji, otrzymanych od Łomonosowa że zakłady szweckie Nitwes i Helm oddane zostały całkowicie do rozporządzenia rządu sowietów. Zakłady budują dla sowietów tysiąc parowozów. Na rachunek zamówionych turbin wodnych rząd sowietów złożył 50 tys. rb. w złocie. Jeden z banków szweckich zaproponował udzielenia długoterminowego kredytu dla zamówienia turbin wodnych, z dyskontem 7½% weksli komisarjatu dla handlu zagranicznego na 10-cio letni okres. (Russpress).

O HANDLU Z ROSJĄ SOWIECKĄ.

Wiadomości ekonomiczne, wydawane przez towarzystwo dla handlu ze Wschodem słowiańskim w Pradze wydrukowały artykuł Lamo „Podróż do Rosji“. Autor wyraża poważne wątpliwości, co do możliwości przyjęcia koncesji w Rosji i pisze m. in.: „W Rosji brak taborów kolejowych; zaraz po wjeździe w granice Sowdepji — pasażerowie zmuszeni są wychodzić z wagonów, rąbać drzewo i zanosić je na parowóz. Nie ma żadnej gwarancji bezpieczeństwa osobistego, tak, że bardzo jest możliwem czynne wystąpienie ludności miejscowej przeciw cudzoziemcom, odbierającej jej chleb. Gospodarka rządu sowietów przygotowała w Rosji grunt dla dolarów amerykańskich i przemysłu niemieckiego. W Estonji anglicy zagarniają wszystko w swoje ręce. Rząd Łotewski dąży do odrodzenia swego przemysłu własnemi siłami.

Zapotrzebowanie towarów na Ukrainie jest olbrzymie, lecz nie ma tam ani surowców, ani pieniędzy: chłopi posiadają tylko bezwartościowe pieniądze sowieckie.

(Russpress).

SPEDYCJA I ŻEGLUGA POLSKA W GDAŃSKU.

Wśród wielu przedsiębiorstw spedycyjno-żeglugowych w Gdańsku jedno z miejsc naczelnych zajęła firma *„Juljusz Neisser"*, której współwłaścicielem i kierownikiem jest p. *Leon Kruszyński*, pomorzanin z Chełmna.

O szerokim zakresie działalności firmy najwymowniej świadczy, iż rozporządza ona w mieście Gdańsku i 11 punktach nadbrzeżnych portu gdańskiego olbrzymiemi śpichlerzami, zbiornikami do ropy, szopami i składami na drzewo, gdzie ogółem pomieścić można *około 2.000.000 (dwóch miljonów) centnarów, czyli 10.000 wagonów towarów* wszelkiego rodzaju.

Na szczególniejszą uwagę zasługuje wśród placówek *„Port Neissera"* ze stacją kolejową *Gdańsk*-Holm. Tu znajduje się urządzony według nowoczesnych wymagań, i największy w Gdańsku silo na zboże, pojemności 11.000 tonn, następnie zaś nad kanałem 8 mtr. głębokiem, 70 mtr. szerokim i 225 mtr. długim, grupują się szopy o powierzchni około 10.000 mtr. kw. z nowoczesnemi urządzeniami do przeładowania towarów i składy na drzewo o rozmiarze około 20.000 mtr. kw.

Drugą ważną placówką jest *Dworzec Neissera* w Nowym Porcie z bocznicą kolejową, gdzie na obszarze14.000 mtr. kw. grupują się szopy, zbiornik i place na drzewo oraz węgiel.

Specjalność firmy *„Juljusz Neisser"* stanowi magazynowanie i konserwowanie śledzi, nad czem czuwają wyrobione siły fachowe. To też na składach firmy znajduje się przeciętnie do 50.000 beczek śledzi przeważnie szkockich i norweskich.

Wśród innych poważnych gałęzi działalności firmy wymienić należy dział magazynowania i eksportowania zagranicę cementu i drzewa z Polski. Dla tych celów firma *„Juljusz Neisser"* rozporządza odpowiednio zbudowanemi szopami i składami przy samym wybrzeżu.

STAN PORÓWNAWCZY KOLEJNICTWA POLSKIEGO W L. 1919 i 1921.

Długość sieci kolejowej: *w 1 kwart. 1919 r.* — 5.191 klm. (dyr. Warsz., Radomska, Krakow., Lwowska), *w 1 kwart. 1921 r.* — 15.690 klm. (w tym 697 klm. w odbudowie) bez wąskotorowych (podjazdowych).

Ilość rozporządzalnego taboru: *w drugim półroczu 1919 r.* na ówczesnej sieci polskiej, t. zn. bez b. zaboru Pruskiego i Kresów Wschodnich, parowozów — 2.127, wagonów osob. — 4.859, wagon. towar. — 41.933, *w d. 1 lipca 1921 r.* parowozów — 3.996, wagonów osobow. — 8.489, wag. towar. — 87.901. (Po 1 lipca 1921 r. otrzymaliśmy od Niemiec — z wyroku Komisji Międzynarodowej — 300 parowozów. Z tego samego źródła mamy otrzymać jeszcze tabor osobowy i towarowy).

Przytoczone cyfry ilustrują całkowity stan posiadanego taboru. Pewna część tegoż jednakże pozostaje w naprawie, czyli jest nieczynną.

Było w naprawie: *1919r.* % parowozów — 45,5, wag. towar. — 11, wag. osob. — 32, *czerwiec r. 1921* parowozów — 37, wag. towar. — 9,7, wag. osob. — 23.

Ilość przewiezionych tonnokilometrów: *r. 1919* (cały rok) około 10 miljardów tonno-kilom., *r. 1921* (1 kwartał) 4.726 miljonów tonno-kilom. Z tego na pociągi towarowe przypadało: *r. 1919* (cały rok) około 7 miljardów tonno-kilom. *r. 1921* 1 kwartał — 3,283 miljony tonno-kilom.

Stan zniszczenia podczas wojny: a). Na obszarze byłej okupacji niemieckiej: dworców — 59, budynków administr. — 183, domów mieszkalnych — 957, magaz. towarowych — 379, innych budyn. użytkowych (warsztaty, parowozownie) — 228, komórek i piwnic — 1.213, b). Na obszarze b. okupacji austryjackiej: dworców — 34, budynków administr. — 67, domów mieszkalnych — 401, magaz. towarow. — 112, innych budyn. użytkowych (warsztaty, parowozownie) — 76, komórek i piwnic — 327.

WYSTAWA MIĘDZYNARODOWA LOKOMOCJI NAPOWIETRZNEJ.

Między 12 i 27 listopada r. b. odbędzie się w Paryżu Wystawa Międzynarodowa Lokomocji Napowietrznej, zorganizowana przez Izbę Związkową Przemysłu Aeronautycznego. Bliższych szczegółów udziela Izba Handlowa Polsko-Francuska.

KRONIKA REKLAMOWA

Kosztowna wielomówność.

Każde z pism poczytnych posiada kilka stronic ogłoszeń. Niezwykle wysokie ceny papieru, robocizny, czcionek, farby drukarskiej, niezwykle wysokie koszty wydawnicze wpływają na to, że miejsce pod ogłoszenia kosztuje drogo. Nabywca więc tego miejsca, przemysłowiec lub kupiec, zamieszczający ogłoszenia, powinien przedewszystkiem wyzyskać je w sposób jaknajbardziej celowy, aby w ten sposób osiągnąć jak największą korzyść z sumy, na opłacenie ogłoszenia wydatkowanej. Ten cel ma bezwzględnie na widoku każdy inseratowiec. Gdy jednak przerzucimy kilka pism polskich przekonamy się, że przeważna ilość inseratowców dąży do tego celu drogą zgoła fałszywą. Wyzyskać miejsce opłacone pod ogłoszenie to bynajmniej nie znaczy wypełnić je po brzegi czcionkami, będzie to bowiem kosztowna wielomówność. Trzeba wyraźnie sobie uprzytomnić fakt, że ogłoszenie, aby odniosło skutek, nie musi być koniecznie odczytywane, wystarczy w zupełności jeśli będzie spostrzeżone. Ogłoszenie musi być przejrzyste, treść jego musi rzucać się w oczy, posiadać redakcję zwięzłej depeszy, lecz nie artykułu rozumowanego. W większości przypadków każde ogłoszenie w piśmie polskiem rozpoczyna się od określenia rodzaju przedsiębiorstwa (magazyn, bank, pracownia, fabryka i t. p.), dalej od nazwy firmy (zawsze największemi czcionkami), później adresu (dlaczego zazwyczaj czcionkami mniejszemi?). Wiele ogłoszeń pozatem zawiera datę założenia firmy, wyszczególnienie nagród wystawowych, oraz różnego rodzaju uzupełnień jak: nowootworzony, oddawna istniejący i t. p. Pod to zaś, co stanowi istotną treść ogłoszenia, co wywołało konieczność zamieszczenia oddaje się resztę pozostałego miejsca i drukuje się zwykłym pismem. Ogłoszenia w ten sposób ułożone, przeładowane całymi okresami, nie posiada żadnej zgoła wartości reklamowej. Musi być bowiem przez kogoś odczytane, spostrzeżone nie będzie zwłaszcza zaś w piśmie codziennem. Zrozumiano to oddawna zagranicą. Tam kupiec lub przemysłowiec na pierwszem miejscu drukuje artykuł który poleca, przedmiot, który ma do sprzedania, wyrób, który reklamuje.

Ten bowiem z czytelników, który danego przedmiotu potrzebuje, dany wyrób pragnie nabyć, gdy takie ogłoszenie spostrzeże odczyta je wówczas, firmę zapamięta, adres zanotuje.

Kupiec lub przemysłowiec, układając ogłoszenie powinien postępować w ten sposób, jaki się stosuje przy układaniu depeszy: skracać, wykreślać każdy wyraz zbędny, wypowiadać się jak najzwięźlej i najzrozumialej. Tak bowiem jak w depeszy każdej wyraz zbyteczny podnosi jej koszt, w ogłoszeniu każdy wyraz zbytecznie zamieszczony obniża wartość opłaconego miejsca, staje się kosztowną wielomównością, wydatkiem bezcelowym.

Im więcej miejsca i im mniej tekstu, tem ogłoszenie jest bardziej celowe.

T. P.

DLA ODBUDOWY KRAJU.

№ 19. Adres Redakcji i Administracji Złota 5, tel. 246-58.

Walory i waluty.

Charakterystyczny objaw daje się zauważyć na giełdzie warszawskiej w ciągu ostatniego półrocza: o wiele prędszy rozwój obrotów walutami, niż papierami dywidendowemi, jakoteż bardzo znaczne zmniejszenie tranzakcji papierami procentowemi. Dla ilustracji przytoczymy kilka liczb.

W okresie czasu styczeń — czerwiec (włącznie) r. b. obroty walutami (gotówką i przekazami) na giełdzie warszawskiej wyniosły 5,479,972,952 mk. pol., obroty zaś akcjami w tymże okresie— 3,037,281,599 i obroty papierami procentowemi — 125,695,872. Procentowo wyrazi się ten stosunek, jak następuje: waluty 63⁰/₀, akcje 35⁰/₀, papiery procentowe około 2⁰/₀. Stosunek ten ulegał w kolejnych miesiącach bardzo znacznym wahaniom. A więc w styczniu r. b. obroty akcjami były większe, niż walutami, tak samo w lutym i w marcu następuje prawie zrównanie (obroty okrągłe w miljonach: waluty — 766, akcje — 735); natomiast w kwietniu staje się widoczna już wyraźna przewaga walut (waluty — 1,347, akcje — 408); w maju ta różnica jest jeszcze wydatniejsza (1,951 i 299), i t. d. W ostatnim miesiącu, z którego posiadamy zestawienia, to jest w lipcu r. b., obroty walutami wyniosły ogółem około 77⁰/₀ tranzakcji giełdowych, akcjami—około 22⁰/₀, papierami procentowemi niewiele więcej ponad 1⁰/₀.

Z powyższego wynika, że umieszczona na wstępie obserwacja znajduje całkowite potwierdzenie w liczbach, których prawdziwość nie może chyba ulegać wątpliwości, gdyż liczby te wyprowadzone są z zestawień biura komitetu giełdy warszawskiej.

Wysnucie wniosków z danych powyższych nie należy do rzeczy łatwych.

Jest powszechnie wiadome, że w krajach ze słabą, chorą walutą ludność tychże krajów stroni od kapitalizowania własnej waluty. W Polsce objaw ten znany był i jest pod nazwą „ucieczki od marki polskiej". W Niemczech, Austrji i t. d. jest to samo. Ale kierunek tej ucieczki nie jest ten sam. Gdy bowiem w innych krajach kapitaliści wyzbywają się swej waluty, starając się umieścić ją w krajowych akcjach, nabywanych po kursach, nawet bardzo wygórowanych — w Polsce posiadacze marek polskich unikają nietylko kapitalizowania tychże marek, lecz również stronią coraz więcej od krajowych akcji, jak to wykazało powyższe zestawienie; natomiast waluty obce są wprost rozchwytywane.

Objaw to dla gospodarstwa narodowego bardzo niebezpieczny, prowadzi bowiem do zamknięcia źródeł kredytu dla przemysłu i dla innych twórczych dziedzin życia ekonomicznego.

Jest bardzo możliwe, że odpowiedzialność za to spaść winna na nadmierną spekulację, uprawianą przez szerokie koła publiczności. Jest rzeczą dowiedzioną, że obce waluty nabywają, lub usiłują nabywać nie tylko kupcy i przemysłowcy dla celów, gospodarczo usprawiedliwionych, lecz także różni, więksi i mniejsi kapitaliści, którzy nabywają nie tyle dla tego, aby je zachować, lecz aby je spieniężyć „z zyskiem", znów kupić, znów sprzedać i tak bez końca. Jest to proceder, dla marki polskiej wprost zgubny i niezmiernie szkodliwy dla prawidłowego układu stosunków kredytowych.

„Zysk“ jest, oczywiście, bardzo wątpliwy, gdyż wywołuje znaczne podrożenie towarów i surowców przywiezionych, co, z kolei, wywiera w pewnym stopniu wpływ na stały wzrost drożyzny nawet na wytwory krajowe.

Obarczanie odpowiedzialnością w powyższym zakresie zawodowej spekulacji, to jest stałych uczestników zebrań giełdowych, jest nie zawsze słuszne, gdyż jest tu możliwe rozciągnięcie pewnej kontroli i zarządzenie przeciwdziałania. O wiele szkodliwsze są wszelkie pokątne obroty, a zwłaszcza udział szerszych mas w tej spekulacji. Skuteczny wpływ przeciwdziałający mogłyby w tym kierunku wywierać nietylko iustytucje kredytowe, lecz i światłe, uświadomione jednostki.

Papiery procentowe, jak już wyżej zaznaczyliśmy, są najmniej pożądanym przedmiotem obrotów giełdowych. Zmniejszanie się tranzakcji w tym zakręsie jest stałe. W styczniu r. b. obrót ten wyraził się ramie 29 miljonów mk. (w okrągłej liczbie) w czerwcu—15, podnosząc się w miesiącach późniejszych.

Z pośród walut obcych (i przekazów) największych obrotów dokonywano dalarami amerykańskiemi. W lipcu r. b. przewyższyły one 90% całej sumy tranzakcji. W tymże miesiącu najmniejsze były obroty rublami „carskiemi“, wyniosły bowiem około 0,65%, wyrażając się w sumie 3,601,625 mk. pol.

Z akcji największą sumę w obrotach wykazały Starachowickie (przeszło 120 mii. mk.), aczkolwiek co co liczby sztuk, wymienionych w obrocie giełdowym, przewyższyły je w lipcu r. b. akcje Tow. Ł. J. Borkowskiego (19,765 sztuk), „Polska Nafta“ 18,583 sztuki). Starachowickie zajmują dopiero trzecie miejsce (16,168).

Z pośród akcji bankowych największą ruchliwość wykazały akcje Banku Handlowego w Warszawie (7,919), następnie Kredytowego (7,873), którego akcje wyróżniły się w obrotach giełdowych największą sumą pieniężną (przeszło 22 miljony mk.); z kolei — Banku Handlowego w Warszawie (około 14 mil. mk. polskich).

T. W.

Bank Handlowy w Warszawie.

W dniu 29 z. m. odbyło się ogólne zebranie akcjonarjuszów Banku pod przewodnictwem Leopolda bar. Kronenberga z następującym porządkiem dziennym: 1) wybór przewodniczącego, 2) sprawozdanie z czynności Banku za 1920 r., 3) odczytanie i zatwierdzenie protokółu Komisji Rewizyjnej oraz rachunku zysków i strat i podziału zysków, 4) wniosek o zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za 1920 r., 5) budżet za 1921 r., 6) zatwierdzenie kupna nieruchomości, 7) wniosek w przedmiocie powiększenia kapitału akcyjnego, 8) wybór członków Rady i Komisji Rewizyjnej i 9) wnioski akcjonarjuszów.

Bank Handlowy w Warszawie w dniu 1 lipca 1920 r. obchodził pięćdziesięciolecie swego istnienia i celem upamiętnienia tej doby wydał nakładem swoim dzieło zbiorowe „Dzieje Gospodarcze Polski Porozbiorowej w Zarysie“, które obszernie ujęło rozwój życia gospodarczego w Polsce i działalność Banku w ciągu pół wieku.

Bank Handlowy w Warszawie, jako jedna z najstarszych i najsolidniejszych instytucji bankowych w b. Kongresówce, cieszył się sympatją, popularnością i zaufaniem społeczeństwa naszego, czego dowodem były znaczne wkłady terminowe i bezterminowe, sumy posagowe i t. p. Akcja Banku uważana była za jedną z najpoważniejszych i korzystnych lokat, więc ją nawet w portfelach drobnych kapitalistów znaleźć można było. Oprócz licznych oddziałów prowincjonalnych i w Kijowie, Bank posiadał Oddział w Petersburgu, w którym banki rosyjskie miały poważnego konkurenta.

Również akcje Banku były popularne i zagranicą a na giełdzie berlińskiej były dopuszczone do obrotów.

Bank Handlowy w Warszawie rozpoczął swą działalność w 1870 r. z kapitałem zaledwie rub. 1,000,000 i w chwili wybuchu wojny w 1914 r. kapitał ten wynosił Rub. 22,000,000 a fundusze rezerwowe — blizko Rub. $10^1/_2$ miljona, w roku zaś ubiegłym dosięgnął Mk. 108 miljonów a w roku bieżącym powiększony został do Mk. 162 miljonów.

Jak widać ze sprawozdania Banku za rok ubiegły, pomimo kilkomiesięcznego zastoju,

wywołanego inwazją bolszewicką, obroty Banku przekroczyły Mk. 132 miljardy i pomimo coraz zwiększających się kosztów handlowych, Bank może wypłacić 20% dywidendy. Nowe a rozległe zadania, jakie mają do spełnienia instytucje finansowe w tak bardzo zmienionych, w porównaniu z przedwojennemi, warunkach obecnych, wymagają zbiorowego działania, celem wspólnego podejmowania spraw najważniejszych. W tym celu Bank, jak zaznacza w sprawozdaniu, zbliżył się w roku sprawozdawczym do Banku dla Handlu i Przemysłu w Warszawie oraz do Banku Małopolskiego w Krakowie, wspólnie z któremi, jak również z innemi, zaprzyjaźnionemi bankami uczestniczył w założeniu i finansowaniu nowych przedsiębiorstw, a mianowicie: Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce, Tow. Przemysłu Węglowego w Polsce, Cukrownia „Niedew“, Polska Ruda Żelazna, Polska Spółka dla Handlu Zewnętrznego i Zakłady Artystyczno-Ceramiczne „Złotoglin“. Również Bank przyjął czynny udział w istniejącem Tow. Akc. „Warrant“ w Łodzi, przewidując w przyszłości znaczny rozwój ruchu towarowego w Polsce.

Bank brał czynny udział w sprzedaży papierów państwowych i na własny rachunek nabył Pożyczki Odrodzenia Mk. 75,190,000 i Miljonówki Mk. 51,646,000. Ponieważ obroty towarowe w r. ub. wzrosły w samej Instytucji Centralnej do przeszło Mk. 572 miljonów, Bank uważał za wskazane nabyć w r. b. nieruchomość, graniczącą z gazownią miejską w bliskości b. Kolei Warsz.-Wiedeńskiej o powierzchni ogólnej 95,912 łokci kw.; część tego placu zarezerwowana jest na budowę magazynów w przyszłości. Rozwój interesów na prowincji skłonił Bank do otwarcia w 1920 r. nowych oddziałów: w Krakowie, Toruniu, i Tomaszowie Mazow. oraz Agentury w Sandomierzu. W r. b. otwarto nowe Oddziały w Warszawie, przy ul. Marszałkowskiej, w Płocku i Agenturę w Miechowie. Przygotowano na r. b. dwa nowe oddziały miejskie przy ul. Żabiej i na Pradze przy ul. Targowej (już czynne) oraz w Hrubieszowie (również już czynny) i Pabjanicach. Dla zapewnienia należytego pomieszczenia oddziałom nabyto nieruchomości w Radomsku, Krakowie, Toruniu, Płocku oraz w Warszawie (przy ul. Tłomackie i Żelazna-Brama). W chwili obecnej Bank posiada oprócz wyżej wymienionych, siedmiu nieruchomości w Warszawie, dwie w Gdańsku oraz siedemnaście na prowincji, oprócz tego nabyto nieruchomość przy ul. Mazowieckiej № 16.

Szybki wzrost obrotów Banku skłoniły Radę Banku do powiększenia kapitału zakładowego, który jednak nie odpowiada jeszcze zwiększonym obrotom.

Dyrektor naczelny Banku p. Szampanier na zebraniu dawał wyczerpujące odpowiedzi na różne zapytania akcjonarjuszów i między innemi oznajmił, iż długi zagraniczne zostały na korzystnych dla Banku warunkach pokryte i że pozostała do zapłacenia nieznaczna część, i następnie uzasadniał potrzebę dalszego powiększenia kapitału t. j. o Mk. 324 miljony.

Rachunek Zysków i Strat za 1920 r. tak się przedstawia:

Winien.

Procenty od r-ków przekazowych, kapitałów na lokacji i r-ków bieżących Mk. 27,198,894 *), koszty handlowe Mk. 141,788,930, amortyzacja: odpisano z wartości nieruchomości Mk. 340,869, odpisano na straty Mk. 3,712,587, podatki Mk. 1,424,121,· zysk za 1920 r. 24,031,819, pozostałość zysku 1919 r. Mk. 144,569.

Ma.

Procenty na rzecz Banku od weksli zdysk. poż. terminowych na zastaw pap. %, od — bezterminowych na zastaw p. % i od rach. bież. Mk. 94,037,383, komisowe z różnych operacji Mk. 58,146,195, weksle obce: procent i różnica kursu Mk. 24,304,646, papiery publiczne własne: % i różnica kursu Mk. 21,342,221, wpływ należności, dawniej odpisanych na straty Mk. 499,632, dochód z funduszu rezerwowego: za kupony od papierów publicznych Mk. 167,142, pozostałość zysku z 1919 r. Mk. 144,569.

Projekt rozdziału zysków.

Rada Banku przedstawia Ogólnemu Zebraniu do zatwierdzenia podział zysków, nadmieniając, że poza przewidzianą tantjemą dla urzędników w kwocie Mk. 999,091, z uwagi na wyjątkowe warunki egzystencji, uważała za konieczne przeznaczyć z dochodów 1920 r. specjalną gratyfikację dla pracowników Mk. 40 miljonów, tembardziej że pracownicy Banku w latach wojennych pozbawieni byli wpływu z tego tytułu i że wypłata tej kwoty postępuje w 9 miesięcy po zamknięciu roku operacyjnego, w którym to okresie miała miejsce znaczna dewaluacja marki w stosunku do pobieranego w 1920 r. wynagrodzenia.

Zysk za 1920 r. Mk. 24,031,819. Na mocy § 61 Ustawy Banku, akcjonarjusze otrzymują 6% od kap. zakł. Mk. 54 milj. I — VIII em. za cały rok Mk. 3,240,000, od Mk. 54 milj. IX em. za kwartał Mk. 810,000, pozostaje przewyżka Mk. 19,981,819 łącznie z pozostałością z 1919 r. Mk. 144,569 razem Mk. 20,126,388 należy podzielić, jak następuje: 15% dla Członków Rady Mk. 2,997,273, 5%

---

*) Fenigi opuszczamy.

dla urzędn. Banku Mk. 999,091, na dodatkową dywidendę 14% od Mk. 54 milj. I — VIII em. Mk. 7,560,000, 14% od Mk. 54 milj. IX em. Mk. 1,890,000. Z pozostałej sumy Mk. 6,680,024 Rada Banku proponuje przeznaczyć na fundację jubileuszową Mk. 2 miljony oraz na cele społeczne Mk. 3 milj. i resztę Mk. 1,680,024 przenieść na następny rok.

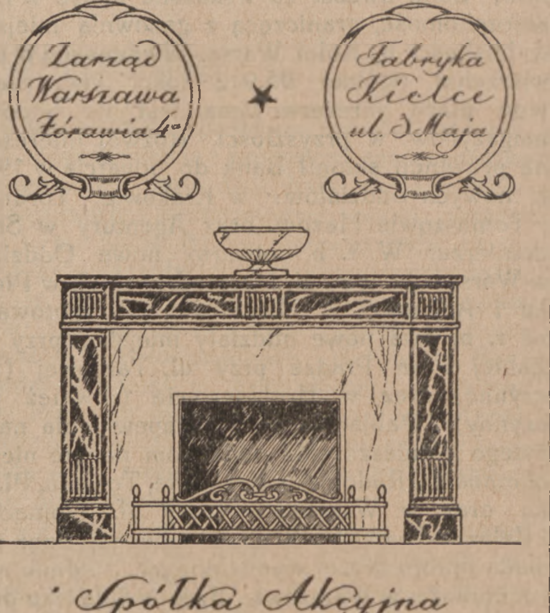
Zebranie Ogólne zgodnie z wnioskiem Komisji Rewizyjnej bilans i sprawozdanie za 1920 r. zatwierdziło, zwolniło Radę z przedstawienia budżetu na 1921 r., postanowiło powiększyć kapitał zakładowy o Mk. 324 miljony przez emisję 600,000 akcji po Mk. 540 wart. nom. i upoważniło Radę do przeprowadzenia tej emisji jednorazowo lub częściowo i w terminach podług uznania Rady i zatwierdziło kupno nieruchomości.

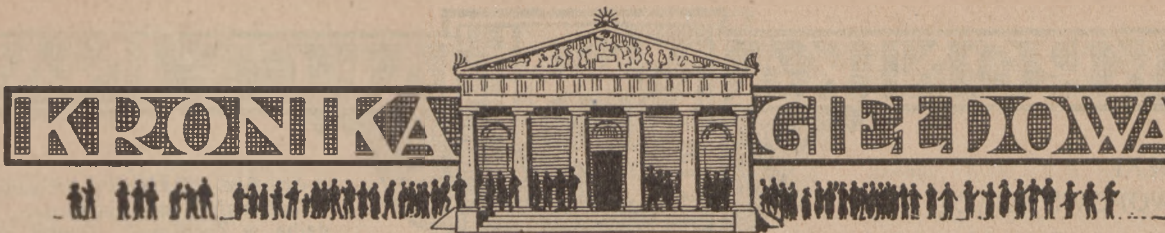
Na miejsce ś. p. Edmunda Fuksa i p. Andrzeja Wierzbickiego, który przeszedł do innego banku, kooptowano p.p. Jana Kantego Fedorowicza oraz Stanisława Śliwińskiego. Zebrani kooptację tą zatwierdzili oraz powołali do rady z wyborów ponownie p.p. Józefa bar. Dangla, Piotra Drzewieckiego, Bazylego Jewreinowa, Henryka Konica, Jerzego Meyera i Tadeusza Popowskiego. Skład Komisji Rewizyjnej pozostał bez zmiany.

Obecny skład dyrekcji jest następujący: Dyrektor naczelny: p. Henryk Szampanier, dyrektorowie: Maksymiljan Wizel, Bolesław Dobkiewicz, Czesław Klarner i Jerzy Ścigalski. Wicedyrektor: Bronisław Gepner.

W okresie ubiegłym (22/9 — 8/10) na giełdzie warszawskiej nastąpiło znaczne i od kilku miesięcy nie obserwowane u nas polepszenie kursu marki polskiej w stosunku do walut zagranicznych. Trudno stwierdzić istotną przyczynę tego zjawiska: czy program nowego ministra skarbu i wskutek tego większe zaufanie zagranicy do naszej gospodarki finansowej, czy pogłoski o mającej się zaciągnąć pożyczce we Francji przez Państwo Polskie, czy też większe widoki korzystniejszego dla nas rozwiązania sprawy Górnego Śląska — w każdym razie jest to objaw pożądany i oddawna przez cały dobrze myślący ogół oczekiwany. W końcu z. m., gdy na giełdzie nastąpił raptowny spadek dolara (Mk. 1200 na jednym dolarze) uczestnicy zebrania giełdowego każdą zniżkę walut obcych zamanifestowali hucznemi oklaskami. Pod koniec okresu tendencja dla walut obcych nieco się poprawiła, jednak zauważyć można ze strony publiczności chęć realizowania takowych.

Zniżka walut obcych w okresie sprawozdawczym, licząc najniższy i najwyższy kurs, procentowo tak się przedstawia: funty szter. o 25%, franki franc. o 30%, dolary amer. o 35%, marki niem. o 40% i korony austr. o 50%.

Zestawienie kursów walut zagranicznych:

	29/9	1/10	7/10
Dolary Stan. Zjedn.	6990 —	5000 —	4600
Franki francuskie	495 —	450 —	340
Funty Szterl. (nieurz.)	26000 —	22000 —	17000
Marki niemieckie	56½ —	54 —	36¾
Korony austr.	290 —	277 —	167½

Na rynku wartości dywidendowych usposobienie było chwiejne i niezdecydowane. Te sfery, które wyzbywały się walut zagranicznych z obawy dalszej zniżki takowej, ulokowały drobną część w akcjach, które wskutek tego nieco podrożały, lecz następnie zakupy zmalały i ceny znowu spadły. W każdym razie fluktuacje były nieznaczne. Akcje bankowe naogół korzystnie się normowały, a Bank Dyskontowy osiągnął sumę, (Mk. 2700) najwyższą od czasu wypuszczenia nowej emisji.

Na polu wartości lokacyjnych daje się zauważyć stopniowe obniżanie kursów Listów Zastawnych Ziemskichi Miejskich, gdy obligacje Magistrackie pozostały prawie na tym samym poziomie. Listy zastawne prowincjonalne, za wyjątkiem nieznacznej sumy 5% L. Z. Łodzi, nie były przedmiotem obrotów na giełdzie warszawskiej. Zainteresowanie co do rubli „carskich" i „dumskich" zupełnie ustało. Podobno od czasu do czasu poszukiwane są „setki", gdy na „pięciosetki" niema amatorów.

Usposobie końcowe; dla walut obcych nieco lepsze, dla akcji — chwiejne i papierów procentowych — słabsze. *P.*.

OSTATNIE KURSY DEWIZ NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH.

PARYŻ: Londyn 52, Nowy-York 1375, Szwajcarja 243¼, Berlin 11¼.

LONDYN: Paryż 5230, Nowy-York 378½, Zurich 21.35, Berlin 460.

NOWY-YORK: Paryż 722½, Londyn 378.37, Berlin 82½.

ZURICH: Paryż 40.72, Londyn 21.31, Nowy-York 563, Berlin 4.60, Warszawa 0.13.

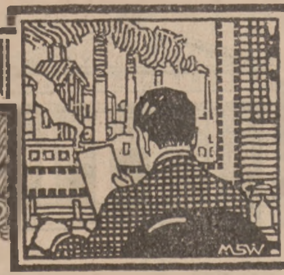
BERLIN: Paryż 891.90, Londyn 468, Nowy York 123⅛, Warszawa 2.35.

Sprostowanie.

W ogłoszeniu „Polskiego Banku Handlowego" w Poznaniu zamieszczonym w № 12 „Przegl. Przem.-Handl." powinno być:

Bank posiada decydujące lub poważne udziały w 70-iu przedsiębiorstwach akcyjnych (a nie w 7-iu) co niniejszym prostujemy.

KRONIKA AKCYJNA

SPÓŁKI NOWOPOWSTAJĄCE.

Zrzeszenie Cechmistrzów Budowlanych w Warszawie. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 25 miljonów, podzielonych na 5000 akcji po Mk. 5000. Założyciele: Zrzeszenie Mistrzów Mularskich i Ciesielskich Cechów Warszawskich, Sp. z ogr. odp., Kazimierz Święcicki, Tomasz Zamojski, Leon Skaczyński, Jan Kędzierski i Stanisław Pronaszko.

Fabryka Koronek i Wstążek Emil Eisert i Schweikert.. Siedziba w Łodzi. Kapitał zakładowy Mk. 8 miljonów, podzielonych na 1600 akcji po Mk. 5000. Założyciele: Emil Eisert i Dr. Kurt Schweikert.

Nowe Dzielnice. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 50 miljonów, podzielonych na 50,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Michał Boniecki, Władysław Kiślański, Henryk Martens, Jan Zagleniczny i Dom Bankowy „S. Natanson i Synowie".

Stowarzyszenie Rolniczo-Handlowe w Radomsku. Siedziba w Radomsku. Kapitał zakładowy Mk. 20 miljonów, podzielonych na 4000 akcji po Mk. 5000. Założyciele: Ksawery Święcicki, Tadeusz Belina, Tadeusz Makólski, Antoni Kobierzycki, Władysław Opicz, Włodzimierz Smoleński i Bolesław Kistelski.

„Ekonomja" Sp. Akc. Gospodarstwa Krajowego. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 150 miljonów, podzielonych na 30,000 akcji po Mk. 5000. Założyciele: Stanisław Jakiel i Jan Heinar.

Fabryka Odlewów Żelaznych i Narzędzi Rolniczych oraz Warsztaty Mechaniczne „Ostrówek". Siedziba w Warszawie. Założyciele: Dr. Józef i Władysław Loewensteinowie.

Radomska Fabryka Chemiczna. Siedziba w Radomiu. Kapitał zakładowy Mk. 25 miljonów, podzielonych na 25,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Karol Wickenhagen, Stefan Dembiński, Dr. Zygmunt Klanowski, Dr. Józef Adler, Inż Feliks Brandysiewicz i Mieczysław Eichler.

Zakłady Przemysłowe „Etyl". Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 15 miljonów, podzielonych na 15000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Bohdan Broniewski, Stanisław Kowerski i dr. Maksymiljan Bernstein.

Polscy Zjednoczeni Przemysłowcy Garbarze. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 50 miljonów, podzielonych na 10,000 akcji po Mk. 5000. Założyciele: Polski Związek Przemysłowców Garbarzy, Józef Gąsiorowski, Józef Pfeiffer, Roman Rother i Jan Maurycy Temler.

Dr. W. P. Kłobukowski, Fabryka Przyrządów i Urządzeń Ogrzewniczych i Zdrowotnych. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 5 miljonów, podzielonych na 1000 akcji po Mk. 5000. Założycielem jest Władysław Kłobukowski.

Polski Akcyjny Bank Komercyjny. Siedziba w Łodzi. Kapitał zakładowy Mk. 200 miljonów, podzielonych na 200,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Adam hr. Ronikier, Franciszek Ks. Radziwiłł, Juljan, Ludwik i Karol Tołłoczko, Gustaw Geyer i Jerzy Iwanowski.

„Gródek", Sp. Akc. Terenowo-budowlana. Siedziba w Krakowie. Kapitał zakładowy Mk. 30 miljonów, podzielonych na 30,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Polski Bank Przemysłowy w Krakowie, Dom Przemysłowy „Gródek" Sp. z ogr. odp.

Zakłady Przemysłowe Drzewne i Metalurgiczne „Horacy". Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 25 miljonów, podzielonych na 25.000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Horacy i Maurycy Hellerowie.

Sp. Akc. dla Handlu i Przemysłu „Hurtownia" w Żychlinie. Siedziba w Żychlinie. Kapitał zakładowy Mk. 10 miljonów, podzielonych na 10,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Jan Adam Boliński, Jan Temniński, Franciszek Chwilkowski, Stanisław Stachowicz, Józef Korecki, Juljan Gajewski, Aleksander Śliwiński, Edward Modzelewski, Stefan Maciejewski, Ignacy Różycki, Bronisław Olesiński, Wacław Stasikowski, Józef Śliwiński, Wojciech Strzelecki, Leonard i Józei Lewandowscy, Inż. Jan Pędzich, Walenty Szefryn, Jan Bołek, Jerzy Zygmunt Weber, Franciszek Aleksander Janke, Izydor Wielemborek i Jan Kujawski.

Ap. Akc. Przemysło-Leśna „Las" w Warszawie. Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 25 miljonów, podzielonych na 25,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Dom Bankowy D. M. Szereszowski, Ignacy Rzążewski i Stefan Ossowiecki.

Powszechne Towarzystwo Filmowe „Petef". Siedziba w Warszawie. Kapitał zakładowy Mk. 25 miljonów, podzielonych na 50,000 akcji po Mk 500. Założyciele: Bank Dyskontowy Warszawski, Dr. Ferdynand Maiss ! Franciszek hr. Potocki.

„Atlas" Sp. Akc. Kartograficzna i Wydawnicza we Lwowie. Siedziba we Lwowie. Kapitał zakładowy Mk. 40 miljonów, podzielonych na 40,000 akcji po Mk. 1000. Założyciele: Wielkopolanin Sp. z ogr. odp. i Bałtyk Sp. z ogr. odp.

SPÓŁKI POWIĘKSZAJĄCE KAPITAŁ ZAKŁADOWY.

Fabryka Zapałek „Progress-Wulkan" Józef A. Halpern — o mk. 30,456,000 drogą nowej II em 56,400 akcji po Mk. 540 wart. nom, które wypuszczone będą w 2-ch ratach. Właściciele akcji rublowych otrzymają za każdą akcję 250 rublową po 23 akcje pierwszej raty i następnie na każdą z akcji starych lub pierwszej raty po jednej akcji drugiej raty po cenie emisyjnej Mk. 540. Pierwsza rata wynosić będzie sztuk 27,600, druga zaś—28,800.

Bank dla Handlu Zagranicznego w Warszawie — o Mk 30 miljonów drogą wypuszczenia 60,000 akcji II em. po Mk. 500 wart nom. Posiadacze akcji dawnych mają prawo do otrzymania nowej emisji w stosunku 3 nowych na 2 akcje dawne po cenie emisyjnej Mk. 550 do 15 października r. b.

Sp. Akc. Zakładów Graficznych „Drukarnia Polska" — o Mk. 15 miljonów drogą wypuszczenia 3,000 akcji II em. po 5,000 wart. nom. Akcjonarjuszom przysługuje prawo do otrzymania jednej nowej na jedną dawną po cenie emisyjnej Mk. 5,075 do 27 października r. b.

Polskie Fabryki Maszyn i Wagonów L. Zieleniewski — o Mk. 17 miljonów drogą wypuszczenia 120,000 akcji po Mk. 140 wart. nom. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo pierwszeństwa do otrzymania na każde 3 dawne akcje jedną nową po cenie emisyjnej Mk 2,000 do 25 października r. b.

Ziemski Bank Kredytowy we Lwowie — o Mk. 105 miljonów drogą wydania 375,000 akcji po Mk. 280 wart. nom. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo pierwszeństwa do nabycia nowych akcji w stosunku jednej nowej na dwie stare po cenie emisyjnej Mk. 400 do 20 października r. b.

Polskie Towarzystwo Handlu i Przemysłu Futrzanego „Futro" — o Mk. 20 miljonów drogą wypuszczenia 40,000 akcji po Mk. 500 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom akcji emisji poprzedniej w stosunku 4-ch nowych na jedną dawną po cenie emisyjnej Mk. 550.

Sp. Akc. Przemysłu i Handlu „Poldor" — o Mk. 140 miljonów drogą wypuszczenia 140,000 akcji po Mk. 1,000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji przysługuje właścicielom poprzedniej emisji w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie emisyjnej Mk. 1,150.

Fabryka Lamp Elektrycznych „Cyrkon" — o Mk. 18 miljonów drogą wypuszczenia 36,000 akcji po Mk. 500 wart. nom. Prawo pierwszeństwa otrzymania tych akcji służy dotychczasowym akcjonarjuszom w stosunku trzech nowych na każdą akcję poprzednich emisji po cenie emisyjnej Mk. 580 do 16 grudnia r. b.

Sp. Akc. Przemysłu Włókienniczego I. Smarzyński, F. Miłobędzki i J. Malewski — o Mk. 10 miljonów drogą wypuszczenia 20,000 akcji IV em. po Mk 500 wart. nom. w 2 serjach po Mk. 5 miljonów. Pierwszeństwo do nabycia nowych akcji przysługuje właścicielom akcji poprzednich emisji w stosunku jednej nowej akcji z każdej serji IV em. na dwie dawne z poprzednich trzech emisji po cenie emisyjnej Mk. 600. Ostateczny termin wpłaty należności za akcje I serji upływa d. 25 października r. b. — II serji d. 15 grudnia r. b.

Zakłady Przemysłowe i Wydawnicze „Ryngraf" — o Mk. 30 miljonów drogą wypuszczenia 30,000 akcji po Mk. 1000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia nowych akcji przysługuje właścicielom akcji pierwszej emisji w stosunku trzech nowych na każde dwie akcje dawne po cenie emisyjnej Mk. 1,150.

Bank Kujawski w Włocławku — o Mk. 25 miljonów drogą wypuszczenia 25,000 nowych akcji II em. po Mk 1,000 wart. nom. Właścicielom akcji I em. przysługuje prawo nabycia na każdą akcję I em. jednej akcji II em. po cenie emisyjnej Mk. 1,150 do 31 października r. b.

Towarzystwo Starachowickich Zakładów Górniczych — o Mk. 75 miljon. drogą wypuszczenia 150.000 akcji III em. po Mk. 500 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom emisji poprzednich w stosunku trzech nowych na pięć starych akcji po cenie emisyjnej Mk. 3,000 do 26 października r. b.

Zakłady Chemiczne „Atom" — o Mk. 12 miljonów drogą wypuszczenia 12,000 akcji po Mk. 1,000 wart. nom. Pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom akcji emisji poprzedniej w stosunku do ilości posiadanych akcji po cenie emisyjnej Mk. 1,150

Towarzystwo Przemysłowe „Kabel" — o Mk. 60 miljonów drogą wypuszczenia 60,000 akcji po Mk. 1,000 wart. nom. Dotychczasowym akcjonarjuszom służy prawo otrzymania jednej nowej na jedną dawną akcję po cenie emisyjnej Mk. 1.150 do 30 października r. b.

Dom Handlowy St. Matławski i S-ka — o Mk 21 miljonów drogą wypuszczenia 42,000 akcji po Mk. 500 wart. nom. Akcjonarjuszom służy pierwszeństwo do nabycia 3 nowych na każde 2 stare akcje po cenie emisyjnej Mk. 600 do 30 października r. b.

RÓŻNE

Bank Przemysłowy Warszawski wypłaca dywidendę za 1920 r. po Mk. 64.80 od akcji I emisji.

Sp. Akc Fabryk Chemicznych i Huty Szklanej Kijewski, Scholtze i S-ka. Zatwierdzone zmianą statutu Spółki, i kapitał wkładowy obecnie wynosi Mk. 30 miljonów, podzielonych na 30.000 akcji po Mk. 1000.

Komisja Likwidacyjna Polsko-Fińskiej Sp. Akc. dla Eksportu i Importu na poczet sumy, należnej z likwidacji wypłaca od każdej akcji po Mk. 2000.

Bank Przemysłowców w Poznaniu otworzył oddział w Rotterdamie.

Bank dla Handlu i Przemysłu otworzył oddział w Antwerpji.

Akcje Cukrowni „Ostrowite" I i II em. będą przestemplowane na akcje po Mk. 2000 wart. nom.

Spółka Akcyjna pod firmą „Societe Anonyme des Etablissements Piesch de Tomaszów" uzyskała pozwolenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu na działalność w Państwie Polskiem.

Bank Hadlowy w Warszawie wypłaca dywidenoę za 1920 r. w stosunku 20% t. j. po Mk. 108 od akcji I — VIII emisji oraz Mk. 27 od IX emisji.

Bank Handlowy w Warszawie otworzył oddział na Pradze, ul. Targowa, na ul. Żabiej № 4 oraz w Hrubieszowie.

Następujące spółki akcyjne zwołują zebrania ogólne:

Łódzka Akc. Spół. Ubezpieczeń „Pax“ — nadzwyczajne na 15 października r. b o g. 4 p. p. w gmachu Banku Handlowego w Łodzi, ul. Kościuszki № 15.

Towarzystwo Fabryki Machin i Odlewów K. Rudzki i S-ka — zwyczajne na 18 października r. b. o g. 3 p. p. w biurze Zarządu Towarzystwa w Warszawie, ul. Fabryczna № 3.

Toruńskie Tow. Akc. Portu Drzewnego — nadzwyczajne na 19 października r. b. o g. 5 p. p. w sali posiedzeń Ratusza w Toruniu.

Fabryka Waty Hygroskopijnej „Alba“ — nadzwyczajne na 29 października r. b. o g. 4 p. p. w lokalu Banku Zachodniego w Warszawie, ul. Fredry № 6.

Tow. Akc. „Słoma“ dawniej I. Priwin w Poznaniu — zwyczajne na 15 października r. b. o g. 4 p. p. w lokalu Towarzystwa w Poznaniu, Plac Wolności 11.

Warszawska Fabryka Biszkoptów Stanisław Fuchs — nadzwyczajne na 25 października r. b. o g. 6 p. p. w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Nowolipie № 80.

Fabryka Lamp Elektrycznych „Cyrkon“ — zwyczajne na 24 października r. b. o g. 5 p. p. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Nowowiejska 13.

Tow. Akc. Kluczewskiej Fabryki Papieru — nadzwyczajne na 14 października r. b. o g. 4 p. p. w Warszawie, ul. Chmielna 41.

Radomska Fabryka Chemiczna — organizacyjne na 12 października r. b. o g. 5 p. p. w Radomiu, ul. Szeroka № 14.

Warszawsko - Łódzkie Towarzystwo Handlowe — nadzwyczajne na 20 października r. b. o g. 11 rano w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Trębacka № 4.

Cukrownia „Dobre“ — zwyczajne na 17 października r. b. o g. 3 p. p. w Cukrowni „Dobre“ pow. Nieszawski.

Spółka Akc. Handlu Skórami w Warszawie — nadzwyczajne na 13 października r. b. o g. 8 wiecz. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Foksal № 18.

Warszawska Warrantowa Sp. Akc. — nadzwyczajne na 12 października r. b. o g. 6 po poł. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Moniuszki № 3.

Towarzystwo Przemysłowe Leśmierz — zwyczajne na 24 października r. b. o g. 11 przed poł. w biurze Zarządu w Leśmierzu.

Cukrownia „Chocin“ — zwyczajne na 29 października r. b. o g. 3 pp. w lokalu Banku Kijowskiego we Włocławku.

Lwowskie Tow. Akc. Browarów — nadzwyczajne na 18 października r. b. o g. 5 p. p. w sali posiedzeń Towarzystwa we Lwowie, ul. Kleparowska 18.

Drukarnia Katolicka w Poznaniu — zwyczajne na 12 października r. b. o g. 5 p.p. w biurze Drukarni w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego № 24.

Sp. Akc. dla Handlu i Przemysłu „Kresy“ — nadzwyczajne na 18 października r. b. o g. 6 wiecz. w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Elektoralna 26.

Łódzka Fabryka Kapeluszy dawniej Herman Schlee — zwyczajne na 30 października r. b. o g. 11 rano w lokalu Zarządu w Łodzi, ul. Targowa № 2.

Fabryka Porcelany i Wyrobów Ceramicznych w Ćmielowie — nadzwyczajne na 17 października r. b o g. 11 rano w lokalu Banku Przemysłowego Warszawskiego w Warszawie, ul. Wierzbowa № 11.

Sp. Akc. Połączonych Krajowych Hodowli Nasion Selekcyjnych „Granum“ — nadzwyczajne na 24 października r. b. o g. 5 pp w lokalu Spółki w Warszawie, Plac Napoleona № 6.

Przemysł Mydlarski i Perfumeryjny Fryderyk Puls — nadzwyczajne na 27 października r. b. o g. 7 wiecz. w lokalu Zarządu w Warszawie. ul. Wierzbowa № 11.

Warszawskie Towarz. Fabryk Cukru — nadzwyczajne na 19 października r. b. o g. 3 p.p w lokalu Zarządu w Warszawie, Krakowskie Przedmieście № 7.

„Trzebinia“ Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych, odlewnia żelaza i metali w Krakowie — zwyczajne na 15 października r. b. o g. 4 p.p. w sali obrad Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie, ul. Długa № 1.

Fabryka Portland-Cementu Rudniki — nadzwyczajne na 12 października r. b. o g. 6 wiecz. w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Nowy Świat № 38.

Cukrownia „Kujawy“ w Janikowie — zwyczajne na 27 października r. b. o g. 11 przed poł. w Inowrocławiu w Hotelu Basta.

Dom Handlowo-Przemysłowy Franciszek Fuchs i S-wie — nadzwyczajne na 24 października r. b. o g. 7 wiecz. w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Miodowa № 18.

Warszawski Młyn Parowy — zwyczajne na 5 listopada r. b. o g. 6 wiecz. w Warszawie, ul. Zielna № 48.

Tow. Akc. Fabr. cukru i rafinerji „Józefów“ i „Wieluń“ — nadzwyczajne na 5 listopada r. b. w lokalu Zarządów w Warszawie, ul. Trębacka № 15. Józefów o g. 12 w południe, Wieluń o g. 1 p. p.

Warszawska Fabryka Firanek „Gettlich, B-cia Geyer, Herbst — zwyczajne na 31 października r. b. o g. 5 p. p. w lokalu Zarządu w Warszawie, ul. Świętojerska № 10.

Cukrownia „Tuczno“ — zwyczajne na 29 października r. b. o g. 4 p.p. w hotelu Basta w Inowrocławiu.

Emil Kuźnicki, Fabryka Tektury Dachowej, Produktów Chemicznych i Asfaltu w Oświecimie — nadzwyczajne na 18 października r. b. o g. 11½ przed poł. w sali posiedzeń Spółki, w Brzezince koło Oświecimia.

Polsko-Amerykański Bank Ludowy — nadzwyczajne na 31 października r. b. o g. 4 p. p. w lokalu Tow. Rolniczego w Krakowie, Plac Szczepanski.

„Hajnówka“ Leśny Przemysł Chemiczny — organizacyjne na 5 listopada r. b. o g. 6 p. p. w lokalu Polskiego Towarzystwa Gazowniczego w Warszawie, plac Napoleona № 3.

Tow. Akc. W. i St. Radomscy w Pleszewie — zwyczajne na 25 października r. b. o g. 11 przed poł. w Poznaniu w Departamencie Handlowo-Przemysłowym Banku Związku Spółek Zarobkowych przy Alejach Marcinkowskiego № 26.

Tow. Akc. Budowlane w Krotoszynie — zwyczajne na 24 listopada r. b. o g. 12 w poł. w sali Magistratu w Krotoszynie.

Tow. Akc. „Sport“ — nadzwyczajne na 27 października r. b. o g. 12 w poł. w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, Plac Wolność 15.

Cukrownia „Trawniki“ — zwyczajne w drugim terminie na 22 października r. b. o g. 4 p. p. w biurze Polskiego Zrzeszenia Spirytusowego w Lublinie, ul. Krakowskie Przedmieście № 78.

Poznańska Spółka Drzewna — nadzwyczajne na 26 października r. b. o g. 4 p. p. w lokalu Spółki w Poznaniu, ul. Św. Marcina № 52/53.

Cukrownia „Chełmica“ — zwyczajne na 20 października r. b. o g. 5 p. p. w lokalu Banku Kredytowego w Warszawie, ul. Mazowiecka № 9.

Tow. Akc. Wyrobów Bawełnianych „Wola“ — zwyczajne na 5 listopada r. b. o g. 11 przed poł. w lokalu Zarzadu w Warszawie (Wola, ul. Bema № 70).

Sp Akc. Przemysłowo-Handlowa Sutkowski i Raszewski, Werner, Cyrański & S-ka — zwyczajne na 5 listopada r. b. o g. 6 wiecz. w lokalu własnym w Warszawie, ul. Marszałkowska № 149.

LOSOWANIA

4% Państwowa Pożyczka Premjowa z 1920 r. (Miljonówka)

Ciągnienie z d. 1 października 1921 r.

№ 2,154,133.

Ciągnienie z d. 8 października 1921 r.

№ 2,229,096.

Wypłata po Mk. 1,000,000 natychmiast.

5% Warszawska Pożyczka Przezorności 1920 r.

Ciągnienie z dnia 28 września 1921 r.

Po **10,000** Marek №№ 445681 — 445690 448561 — 448570 448611 — 448620.

Po **5,000** Marek №№ 461201 — 461220 469781 — 469800 471281 — 471300 474021 474065.

Po **3,000** Marek №№ 493701 — 493730 494301 — 494330 498021 — 498050 499431 — 499460.

Po **1,000** Marek №№ 523251 — 523300 537301 — 537350 547551 — 547600 547851 — 547900 563751 — 563800 572751 — 572800 589251 — 589300 609351 — 609400 610101 — 610150 658028 658046.

Po **500** Marek №№ 671281 — 671320 685361 — 685400 695401 — 695440 706961 — 707000 708321 — 708360 714361 — 714400 749321 — 749360.

Wypłata od 1 października 1921 r.

5% LISTY ZASTAWNE

Łomżyńskiego Tow. Kredytowego Miejskiego.

Ciągnienie z dnia 30 maja 1921 r.

XXXIV

Po **1000** Rubli №№ 123 145 192 289 479.

Po **500** Rubli №№ **10**101 104 194 317 465 i 585.

Po **250** Rubli №№ **20**291 330 358 404 497 512 666 737 830 917 994.

Po **100** Rubli №№ **30**136 430 775 852 **31**062 121.

XXXV

Po **1000** Rubli №№ 099 280 362 448.

Po **500** Rubli №№ **10**232 394 508 549 587 594 684.

Po **250** Rubli №№ **20**081 857 138 **21**038 **20**889 225 922 615 175 450 948 353 256.

Po **100** Rubli №№ **30**571 761 273 295075 216.

XXXVI

Po **1000** Rubli №№ 293 317 245 196 354.

Po **500** Rubli №№ **10**653 650 574 193 489 522.

Po **250** Rubli №№ **20**565 681 362 269 781 **21**172 **20**314 909 320.

Po **100** Rubli №№ **30**681 692 354 299 261 637 234.

XXXVII

Po **1000** Rubli 422 292 071 460.

Po **500** Rubli №№ **10**184 152 523 370 506 662 200.

Po **250** Rubli №№ **20**875 647 **21**118 **20**498 047 632 **21**161 **20**992 302 575.

Po **100** Rubli №№ **30**616 695 **31**132 **30**538 869 643 **31**144 **30**607 417 764 779 914 266 142.

XXXVIII

Po **1000** Rubli №№ 256 251 039 133 069.

Po **500** Rubli №№ **10**630 180 219 643 100 230.

Po **250** Rubli №№ **20**529 069 439 826 676 **21**092 **20**855 140 254 204 084 028.

Po **100** Rubli №№ **31**006 **30**536 399 078 374 899 160 668 735 693.

XXXIX

Po **1000** Rubli №№ 3 367 046 365 414.

Po **500** Rubli №№ **10**047 615 162 533 072 136 358.

Po **250** Rubli №№ **21**046 **20**151 327 311 798 222 289 **21**050 **20**986 **21**169.

Po **100** Rubli №№ **30**951 014 **31**023 **30**884 185 166 027 174 901 **31**066.

XXXX

Po **1000** Rubli №№ 108 386 005 400 524 200 314 377 467 391 119 092 244 324 118 060 178 445 028 259 110 253 488 035 323 242 146 309 112 263 438 373 045 037 254 296 153 044.

Po **500** Rubli №№ **10**290 147 531 357 017 402 532 632 268 492 696 692 307 616 622 031 178 026 421 069 090 554 665 383 097 545 426 438 469 463 182 437 074 709 702 153 576 275 638 474 309 133 444 377 493 008 316 527 706 171 398 264 666 217 221 039 399.

Po **250** Rubli №№ **20**094 **21**139 **20**937 487 **21**001 **20**680 **21**081 **20**879 817 636 914 863 722 988 **21**029 **20**624 861 804 603 469 881 457 455 062 765 809 511 796 427 **21**044 **20**924 777 **21**142 165 **20**852 299 854 **21**181 **20**788 **20**972 **21**037 **20**583 915 164 753 936 405 437 099 815 519 442 751 **21**026 **20**990 981 **21**110 **20**797 492 465 **21**072 **20**976 956 630 806 **21**097 **20**831 **21**120 **20**911 **21**128 **20**842 317 **21**070 147 024 **20**802 489 077 195 654 247 899 058 856 707 499 536 890 619 795.

Po **100** Rubli №№ **30**221 **31**142 **30**230 613 449 981 958 956 333 517 495 854 544 885 **31**116 098 **30**881 159 587 **31**003 076 **30**949 913 335 897 977 071 431 053 258 389 085 103 937 006 236 209 **31**134 **30**994 989 598 582 719 577 485 919 526 690 763 822 **31**015 **30**810 879 178 796 130 665 966 959 154 384 437 712 438 800 638 277 962 541 546 220 123 300 561 728 874.

Podajemy numery w takim porządku, w jakim figurują w oryginalnej tabeli.

Wypłata od 15 lipca 1921 r.

Listy zastawne wylosowane w 27 ciągnieniach i nie przedstawione do wypłaty.

Po **500** Rubli №№ **10**295 296 397 507 584.

Po **250** Rubli №№ **20**701 718 814 **21**021 071 **20**691.

Po **100** Rubli №№ **30**037 226 379 416 428 515 636 720 776 898 934 **31**007 **30**904.

$3^3/_4$% Pożyczka Premjowa Panamska z 1888 r. po Fr. 400.

Ciągnienie z dnia 15 lutego 1921 r.

Wygrane:

Po **500,000** Franków Nr 1725633.

Po **100,000** Franków Nr 1943821.

Po **10,000** Franków Nr 1524944.

Po **5,000** Franków Nr 1232981.

Po **2,000** Franków Nr 150445, 678549, 1120474, 1388550, 1609208.

Po **1,000** Franków Nr 795 61383 96799 145715 166655 279060 287028 289818 317318 365132 365784 393128 411425 454630 512676 552431 556040 597030 632488 681585 688220 691145 778423 862329 914115 916644 920366 968281 1056307 1057353 1083560 1141184 1176547 1182223 1234992 1292158 1305779 1343286 1354275 1437910 1490321 1531916 1573305 1638122 1684791 1707667 1754919 1789409 1839169 1862921.

Po **400** Franków Nr 613 13790 14629 22371 25212 32696 39540 42034 46575 50159 53951 71262 88367 97811 98874 110138 116927 118030 128755 133295 144171 145735 151444 153307 161083 164415 173415 174888 186130 192955 196254 198517 202666 209309 219893 221553 222347 226612 231685 232439 238999 241005 241942 246799 247365 255134 258516 262072 264576 265335 266586 268545 276536 278024 279368 293827 296343 298803 302149 307666 309021 312514 313969 314858 321918 322832 331770 331801 331879 334161 336883 337254 357675 358337 370942 371008 372280 382580 382928 383028 391868 394276 396235 396426 406134 410354 414757 425403 426808 427824 429372 435244 437452 442694 452212 458603 478168 478716 480318 480391 481680 491289 492074 498978 503471 505514 509591 512183 515599 527886 536210 539001 540686 547231 550253 555115 559730 563500 567076 569657 574171 576225 576676 581203 585663 595907 617610 621608 622148 630983 633099 633791 637135 655425 666232 674108 681986 689112 691042 696024 699763 701130 704027 709752 710405 713150 714473 727411 727432 728665 755008 761578 761925 763683 765252 767804 776757 781921 798467 811184 830097 846295 848522 851390 852544 859200 862711 867687 870717 871842 872525 873201 873388 873693 884758 890584 893073 893575 901982 902382 903875 909230 909428 913865 917463 939717 946205 967745 968082 969291

991207 991828 1005492 1006837 1007586 1017390 1018209 1026141 1032311 1034043 1036848 1038481 1044208 1047861 1056332 1059836 1061222 1062195 1065152 1070753 1071094 1071433 1081806 1082314 1083213 1101249 1103059 1111312 1111392 1112365 1118488 1120124 1120382 1149033 1155523 1160701 1161759 1165277 1169514 1178923 1186031 1188617 1193153 1193521 1204295 1210189 1212336 1214063 1215674 1217602 1220833 1233935 1234142 1235143 1236352 1242260 1244271 1249062 1249565 1249972 1259427 1261779 1263129 1263917 1268865 1285788 1305086 1305801 1308727 1311015 1326468 1330291 1333786 1342548 1346811 1378522 1385225 1389371 1390964 1402745 1406591 1410369 1413052 1430310 1431048 1432574 1448275 1452316 1475151 1479954 1482299 1483356 1485645 1485665 1490766 1493856 1494011 1498551 1499756 1510310 1517909 1528133 1540014 1552583 1553927 1560812 1564804 1566523 1569363 1572944 1573398 1573822 1575654 1578460 1594992 1595891 1597741 1600095 1613745 1620368 1627615 1640408 1641838 1648350 1652385 1654465 1659979 1665283 1669787 1683102 1686969 1688307 1692582 1699592 1701205 1710057 1712028 1713076 1716682 1723589 1725215 1725661 1728119 1740240 1743723 1759182 1772309 1774060 1776660 1789833 1793888 1803392 1803782 1813006 1815717

1815860 1824479 1830249 1837138 1838577
1839648 1840512 1847074 1847141 1850918
1878241 1892584 1903250 1905086 1917672
1923719 1923945 1933745 1933809 1934080
1934275 1942283 1955364 1956183 1959096
1961616 1965569 1971464 1990976 1993086

Wypłata od dnia 1 maja 1921 r.

Pożyczka Premjowa Włoska Czerwonego Krzyża z 1888 r.

Ciągnienie z dnia 2 maja 1921 r.

Wygrane:

Po **30,000** Lirów S. **10128** Nr 49.
Po **1,000** Lirów S. **2948** Nr 7, S. **10279** Nr 32.
Po **500** Lirów S. **10277** Nr 7.
Po **50** Lirów S. **1882** Nr 43, S. **5158** Nr 43, S. **5499** Nr 11, S. **8442** Nr 50, S. **10189** Nr 25,

Wylosowano następujące **31** serji:

196 880 1190 1262 2039 2175 2788 3596 3768 4158 4501 4845 5292 5340 5530 6345 7353 7413 7671 7721 9169 9406 9505 9566 10564 10622 11100 11202 11223 11593 11988.

Za zawarte w powyższych 31 serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po Lirów 39.

Wypłata od 9 maja 1921 r.

Pożyczka Premjowa Brunświcka po Tal. 20.

Ciągnienie amortyzacyjne z d. 1 lutego 1921 r.

Wylosowano następujące **21** serji:

Nr **610 633 1010 1536 1598 1993 3163 3421 4039 4143 4700 4826 5206 5284 5364 6409 6700 6835 8081 8238 9616.**

Ciągnienie wygranych z 31 marca 1921 r.

Po **180,000** Marek S. **5206** Nr 27.
Po **15,000** Marek S. **3163** Nr 5.
Po **6,600** Marek S. **3421** Nr 1.
Po **3,000** Marek S. **8238** Nr 1.
Po **285** Marek S. **610** Nr 38, 47, S. **633** Nr 32, S. **1598** Nr 42, S. **4039** Nr 9, S. **4143** Nr 4, S. **4700** Nr 30, S. **5284** Nr 47, S. **6409** Nr. 48, S. **8081** Nr 33.
Po **210** Marek S. **633** Nr 5, 17, S. **1993** Nr 8, S. **4039** Nr 24, S. **4700** Nr 2, S. **6700** Nr 42.

Za zawarte w powyższych 21 serjach numery, tu niewymienione. wypłacone będzie po Mk. 93.

Wypłata od dnia 30 czerwca 1921 r.

Pożyczka Premjowa Austrjacka Czerwonego Krzyża z 1916 r.

Ciągnienie z d. 1 czerwca 1921 r.

Wygrane:

Po **100,000** Koron S. **1031** Nr 62.
Po **40,000** Koron S. **3613** Nr 72.
Po **10,000** Koron S. **3188** Nr 19, S. **3613** Nr 99.
Po **5,000** Koron S. **3188** Nr 10. S. **11711** Nr 26.
Po **1,000** Koron S. **2057** Nr 55, 86, S. **3188** Nr 69, S. **3613** Nr **91**, S. **3873** Nr 64, S. **4833** Nr 97, S. **8055** Nr 67, S. **15176** Nr 68, S. **15798** Nr 7, S. **18765** Nr 69.
Po **500** Koron S. **141** Nr 76, S. **2057** Nr 98, S. **3188** Nr 98, S. **3613** Nr 94, S. **3873** Nr 85. 98, S. **4833** Nr 45, 84, S. **5988** Nr 46, 80, S. **8055** Nr. 47, 63, S. **8214** Nr 56, 87, S. **14455** Nr 32, 55, S. **15176** Nr 19, S. **15798** Nr 29, S. **16283** Nr 57, S. **18765** Nr 63.

Wylosowano następujące **20** serji:

141 1031 2057 3188 3613 3873 4833 5605 5988 7266 8055 8214 11711 14455 15176 15798 16119 16283 17086 18765.

Za zawarte w powyższych 20 serjach numery, tu niewymienione, wypłacone będzie po Koron 30.

Wypłata od dnia 1 września 1921 r.

Pożyczka Premjowa p. Kongo z 1888 roku po Fr. 100.

Ciągnienie z dnia 20 Kwietnia 1921 r.

Wygrane:

Po **100,000** Franków S. **12738** Nr 17.
Po **2,000** Franków S. **59929** Nr 1.
Po **1,000** Franków S. **7724** Nr 19, S. **30160** Nr 18, S. **40316** Nr 3.
Po **750** Franków S. **7146** Nr 12, S. **7694** Nr 20, S. **8246** Nr 9, S. **10735** Nr 6, 9, 10, S. **12738** Nr 5, S. **13039** Nr 13, 21, S. **28233** Nr 8, S. **29671** Nr 7, S. **30160** Nr 9, S. **42134** Nr 14, 18, S. **44060** Nr 15, S. **50563** Nr 10, 24, S. **53298** Nr 1, 20, S. **59272** Nr 18.

Wylosowano następujące **34** serje:

3780 4910 5033 5803 7146 7694 7724 8246 9446 10735 12738 13039 13532 17651 23549 27929 28233 28324 29671 30160 40316 41888 42134 42371 42613 44060 49918 50563 51201 51972 53298 56118 59272 59929.

Za zawarte w powyższych 34 serjach numery tu niewymienione wypłacone zostanie po Fr. 270

Wypłata od d. 15 kwietnia 1922 r.

Nazwa pap. proc.	Nominalna wartość	Wartość kuponu bieżącego od papierów procentowych w fenigach i setnych częściach														
		PAŹDZIERNIK														
		16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30/31
Papiery państwowe.																
5% Poż. Długoterminowa	M. 100	20.83	22.22	23.61	25.—	26.39	27.78	29.17	30.56	31.95	33.34	34.73	36.12	37.51	38.90	40.29
„ „ Krótkotermin.	„ 100	145.83	147.22	148.61	150.—	151.39	152.78	154.17	155.56	156.95	158.34	159.73	161.12	162.51	163.90	165.29
4% „ Premjowa. (Milj.)	„ 1000	166.66	177.77	188.89	200.—	211.11	222.22	233.33	244.44	255.55	266.66	277.77	288.89	300.—	311.11	322.22
4% Bilety Skarbowe.	„ 1000	1833.33	1844.44	1855.55	1866.66	1877.77	1888.89	1900.—	1911.11	1922.22	1933.33	1944.44	1955.55	1966.66	1977.77	1988.89
Obligacje.																
6% Poż. m. s. Warsz. z 1915/6	R. 100	54.—	57.60	61.20	64.80	68.40	72.—	75.60	79.20	82.80	86.40	90.—	93.60	97.20	100.80	104.40
5½% „ „ „	„ 100	49.50	52.80	56.10	59.40	62.70	66.—	69.30	72.60	75.90	79.20	82.50	85.80	89.10	92.40	95.70
6% „ „ „ z 1917 r.	M. 100	175.—	176.66	178.33	180.—	181.66	183.33	185.—	186.66	188.33	190.—	191.66	193.33	195.—	196.66	198.33
5% Warsz. Poż. Przezorn. z 1920 r.	„ 100	40.50	43.20	45.90	48.60	51.30	54.—	56.70	59.40	62.10	64.80	67.50	70.20	72.90	75.60	78.30
4½% „ „ „ (kanaliz.)	R. 100	4.86	7.29	9.72	12.15	14.58	17.01	19.44	21.87	24.30	26.73	29.16	31.59	34.02	36.45	38.88
5% B-ku Ziemiańskiego	M. 100	18.75	20.—	21.25	22.50	23.75	25.—	26.25	27.50	28.75	30.—	31.25	32.50	33.75	35.—	36.25
Listy zastawne.																
4½% Ziemskie	R. 100	277.02	279.45	281.88	284.31	286.74	289.17	291.60	294.03	296.46	298.89	301.32	303.75	306.18	308.61	311.04
„ &	M. 100	128.25	129.37	130.50	131.62	132.75	133.87	135.—	136.12	137.25	138.37	139.50	140.62	141.75	142.87	144.—
4% &	R. 100	246.24	248.40	250.56	252.72	254.88	257.04	259.20	261.36	263.52	265.68	267.84	270.—	272.16	274.32	276.48
5% m. Warszawy, Płocka i Siedlec	„ 100	40.50	43.20	45.90	48.60	51.30	54.—	56.70	59.40	62.10	64.80	67.50	70.20	72.90	75.60	78.30
4½% m. Warszawy	„ 100	36.45	38.88	41.31	43.74	46.17	48.60	51.03	53.46	55.89	58.32	60.75	63.18	65.61	68.04	70.47
5% m. Łodzi	„ 100	445.50	448.20	450.90	453.60	456.30	459.—	461.70	464.40	467.10	469.80	472.50	475.20	477.90	480.60	483.30
4½% „ &	„ 100	400.95	403.38	405.81	408.24	410.67	413.10	415.53	417.96	420.39	422.82	425.25	427.68	430.11	432.54	434.97
5% „ Częstochowy	„ 100	164.70	167.40	170.10	172.80	175.50	178.20	180.90	183.60	186.30	189.—	191.70	194.40	197.10	199.80	202.50
„ „ Kalisza.	„ 100	121.50	124.20	126.90	129.60	132.30	135.—	137.70	140.40	143.10	145.80	148.50	151.20	153.90	156.60	159.30
„ „ Kielc i Suwałk	„ 100	248.40	251.10	253.80	256.50	259.20	261.90	264.60	267.30	270.—	272.70	275.40	278.10	280.80	283.50	286.20
„ „ Lublina i Radomia	„ 100	283.50	286.20	288.90	291.60	294.30	297.—	299.70	302.40	305.10	307.80	310.50	313.20	315.90	318.60	321.30
„ „ &	M. 100	131.25	132.50	133.75	135.—	136.25	137.50	138.75	140.—	141.25	142.50	143.75	145.—	146.25	147.50	148.75
„ „ Łomży	R. 100	245.70	248.40	251.10	253.80	256.50	259.20	261.90	264.60	267.30	270.—	272.70	275.40	278.10	280.80	283.50
„ „ Piotrkowa	„ 100	205.20	207.90	210.60	213.30	216.—	218.70	221.40	224.10	226.80	229.50	232.20	234.90	237.60	240.30	243.—
6% B-ku Kr. Hipoteczn.	M. 100	157.50	159.—	160.50	162.—	163.50	165.—	166.50	168.—	169.50	171.—	172.50	174.—	175.50	177.—	178.50

RUCH KURSÓW GIEŁDY WARSZAWSKIEJ

za czas od 22 września do 8 października 1921 r. włącznie

Kursy przeciętne: tranzakcyjne lub między kursami „żądano" i „poszukiwano".

Objaśnienie: nieurzędowe — n

I. Papiery procentowe.

(Wartość nominalna rb. 100 = mk. 216).

	Kupon płatny	22/9	8/10	najniższy	najwyższy
Obligacje.					
6% Poż. m. st. Warszawy z 1915/16 r.	1/4-1/1	—	—	245	250
5½% Poż. m. st. Warszawy	&	—	—	—	—
6% Poż. m. st. Warszawy z 1917 r. (Mk. 100)	1/1-1/7	114½	115	114	115½
5% Warsz. Poż. Przezor. 1920 r.	1/4-1/10	—	—	—	—
4½% Poż. m. st. Warszawy (kanalizacyjna)	14/1-14/7	—	—	—	—
5% Banku Ziemiańskiego	1/4-1/10	—	—	—	—
Listy Zastawne					
4½% Ziemskie	22/6-22/12	268½	255¼	250	269
4½% „ (Mk. 100)	&	—	—	84½	86
4% „	&	—	—	—	—
5% m. st. Warszawy	1/4-1/10	457½	424¾	423	460
4½% „ „ „	&	—	—	407½	416
6% B-ku Kred. Hipotecz.	2/1-1/7	—	—	—	—
5% m. Łodzi serji VII.	&	—	—	235	235
4½% „ „ „ VI	&	—	—	—	—
5% „ Częstochowy	15/2-15/8	—	—	—	—
5% „ Kalisza	1/3-1/9	—	—	—	—
5% „ Kielc	14/1-14/7	—	—	—	—
5% „ Lublina	1/1-1/7	—	—	—	—
5% „ „ (Mk. 100)	&	—	—	—	—
5% „ Łomży	15/1-15/7	—	—	—	—
5% „ Piotrkowa	30/1-30/7	—	—	—	—
5% „ Płocka	1/4-1/10	—	—	—	—
5% „ Radomia	1/1-1/7	—	—	—	—
5% „ Siedlec.	1/4-1/10	—	—	—	—
5% „ Suwałk	14/1-14/7	—	—	—	—
4½% Banku Ziemsk. Wileń.	14/1-14/7	—	—	—	—

II. AKCJE.

	31-12 1920 tranzakcje przeciętne lub „żądano"	22/9	8/10	najniższy	najwyższy
Banku Handl. w Warsz.	1630	2225	—	2175	2310
„ Dysk. Warszawsk.	2350	2500	—	2500	2700
„ Zachodniego	1612½	1375	—	1300	1400
„ Handl. w Łodzi	1300	—	—	—	—
„ Kup. Łódzk.	850	—	—	—	—
„ dla Han. i Przem.	1150	—	—	—	—
„ Tow. Spółdz.	2700	—	—	—	—
„ Kredytowego	2350	2850	2500	2500	2900
„ Małopolskiego	675	—	—	—	—
„ Zw. Sp. Zarobk.	4200	—	—	—	—
„ Zjedn. Ziem. Pol.	1075	912½	—	900	950
„ Wschodniego	2150	—	—	—	—
„ Przem. Warsz.	850	—	—	—	—
„ Polsk. Przemysł.		800	—	800	800
„ Ziemskiego Kred.		—	—	650	650
Tow. B. Hantke	45000	—	—	—	—
„ Lilpop, Rau & Loew.	16100	3735	3850	3550	4150
„ K. Rudzki & S-ka	11150	2687½	2755	2425	3100
„ Starach Z. Gen	8900	7762½	7460	7000	7900
„ Zakł. Ostrowieck.	60000	7985	6500	7900	8950
„ Rohn, Ziel. & S-ka	2300	—	—	6200	6650
„ „Wulkan"	40000	—	—	—	—
„ W. Gostyński & S-ka.	3000	—	—	—	—
„ Konrad Jarn. & S-ka	26000	—	—	—	—

	31-12 1920 tranzakcje przeciętne lub „żądano"	22/9	8/10	najniższy	najwyższy
Tow. Zawiercie	21000	—	—	59000	68000
„ Zakł. Żyrardowskich	16000	73500	70500	68650	78000
„ Ł. J. Borkowski	2312½	1560	1480	1450	1650
„ Bracia Jabłkowscy	2307½	1525	1525	1450	1575
„ Warsz. Poż. na Z. R.	4000	—	—	—	—
„ Fb. Dach. „Pustelnik"	6000	—	—	—	—
„ Bud. i pr. hot. w War.	15000	—	—	—	—
„ Cukr. „Ciechanów"	6500	—	—	—	—
„ „ „Czersk"	10000	—	—	—	—
„ „ „Częstocice"	14000	—	—	—	—
„ „ „Józefów"	20000	—	—	—	—
„ „ „Konstancja"	18000	—	—	—	—
„ „ „Łyszkowice"	10000	—	—	—	—
„ „ „Michałów"	6000	—	—	—	—
„ „ „Ostrowite"	6500	—	—	—	—
„ Warsz. Fabr. Cukru	14133½	19550	26500	19500	28750
„ Fryderyk Puls	—	—	—	—	—
„ Dróg Żel. Podjazd.	1500	—	—	—	—
„ Warsz. Kop Węgla	55000	21615	24750	21250	27000
„ Gór. Prz. „Saturn".	75000	—	—	—	—
„ Ub. „Przezorność"	10000	—	—	—	—
„ Warsz. Ub. od Ognia	13000	—	—	—	—
„ „Łazy" (cement)	12000	—	—	—	—
„ Wysoka" „	8000	—	—	—	—
„ Firley „	2337½	725½	—	650	725
„ Warsz. Handl. i Żeg.	2300	—	1925	1725	2000
„ „Pocisk"	2325	—	1500	1300	1600
„ Pruszk. Elektrowni.	1150	620	632½	600	675
„ „Siła i Światło"	—	—	—	900	900
„ Przemysłu Drzewn.	4400	1787½	2485	1750	3000
„ „Nafta Polska"	4700	2925	3035	2875	3360
„ Borman & Szwede.	16000	—	—	—	—
„ „Parowóz"	4300	—	—	—	—
„ Kijew. Sch. i S-ka	—	—	—	—	—
„ Polskie Handlowe.	—	—	—	—	—
„ Prz. Eksp. Leśny".	—	—	—	—	—
„ Ortw., Karas. i S-ka	6200	—	—	—	—

III. Waluty i Dewizy

Kursy z 8 października 1921

	Żądano	Poszukiwano	Dokonane tranzakcje
Ruble carskie 100	—	—	
„ „ 500	—	—	210 n.
„ „dumskie" 1000.	—	—	—
„ „ 250.	—	—	—
Dolary St.-Zjednoczon.	5600	5430	5400, 5600
„ kanadyjskie.	—	—	—
Franki francuskie	405	393	405
„ belgijskie	—	—	400, 402½ Belgja
„ szwajcarskie	—	—	—
Funty sterl.	20750	20125	20400, 20750
Marki niemieckie	43	41¾	41½-43 Berlin
Korony austrjackie.	180	175	180 Wiedeń
„ czesko słowackie	—	—	62½ Praga
„ szwedzkie	—	—	—
„ duńskie	—	—	—
„ norweskie	—	—	—
Lei rumuńskie	—	—	—
Liry włoskie	—	—	—
Marki fińskie	—	—	—
Floreny holenderskie	—	—	—

Od Administracji.

Z powodu podrożenia cen papieru i druku, zmuszeni jesteśmy podnieść prenumeratę kwartalną do Mk. 500. — Cena pojedyńczego numeru Mk. 100. — Za granicą ceny podwójne.

CENY OGŁOSZEŃ:

1 strona opisowa. .	Mk.	40,000
1 „ zwykła w tekście	„	25,000
1/2 „	„	13,000
1/4 „	„	7,000

I i IV strona o 50% drożej
II i III „ „ 25% „
na I i IV stronie przyjmowane są ogłoszenia tylko całostronicowe.
Prenumerata kwartalnie Marek 500.

WYDAWCA: W imieniu Warszawskiej Agencji Wydawniczej „WAW“, *MIECZYSŁAW MAJCHER.*
REDAKTOR: *ALEKSANDER JACKOWSKI.*
DRUK ZAKŁADÓW GRAFICZNYCH B. WIERZBICKI i S-ka W WARSZAWIE